

культура

щоп'ятниці

29 квітня–5 травня 2016 р.

і життя

Книжковий бум

стор. 3

Корінні народи

стор. 9

Формула успіху

стор. 12

стор. 16

«...І повіє огонь новий з Холодного Яру»

Фото Олени ХАЛІМОН

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

актуально

ПИСАНКА – ПРАДАВНИЙ СИМВОЛ УКРАЇНИ

На площі перед Національним історико-архітектурним заповідником «Софія Київська» відкрився VI Всеукраїнський фестиваль писанок. У рамках арт-дійства «Авторська писанка» були презентовані 374 великодісні яйця, розписані вручну художниками з усієї України. Організатори розповідають, що у першій половині березня кожен із митців отримав заготовки яйця зі склопластику заввишки 67 см та завширшки у 52 см, підставку до нього й акрилові фарби, решта – підкреслюють – було лише питанням фантазії. Загалом на участь у Фестивалі писанок надійшло понад 1200 заявок.

«Це символічна подія перед Великоднем – гарна данина прадавній українській традиції. Сама ж писанка – це великий символ для України, в ньому закладений наш код нації, код народу, який ішов та передавався з покоління в покоління кризь віки», – зазначив міністр культури України Євген Нищук.

За підсумками конкурсу писанок та арт-перформансу «374 Художники» у номінації «Авторська писанка» 3 місце посів Олег Лобурак (Коломия), 2 місце – Роксолана Дудка (Полтава), 1 місце – Тетяна Коновал (Луганська область); серед традиційних писанок кращими стали роботи Юрія та Лесі Цікалів із Тернополя; а в номінації «Декоративна писанка» першу сходинку посіла Марина Корешкова з Києва, поступившись майстрині з Рівного.

Великоднє містечко працюватиме у середмісті столиці до 9 травня 2016 року.

«ГІРСЬКІ ГОРИЗОНТИ» ВИЗНАЧИЛИ ПЕРЕМОЖЦІВ

Визначені переможці письменницького конкурсу малої прози для молодих авторів Закарпаття «Гірські горизонти», який відбувся в рамках культурно-мистецької акції «Закарпатські діалоги».

Журі у складі Андрія Куркова (голова журі), Михайла Рошка (м. Ужгород), Євгена Положія (м. Суми), Богдана Коломійчука (м. Львів) та Валентина Терлецького (м. Запоріжжя) опрацювали кілька десятків надісланих на конкурс оповідань, новел та есе молодих закарпатських літераторів і підвели підсумки літературного конкурсу.

За їх рішенням, перше місце в конкурсі отримала Тімеа Шрек (м. Берегове) за новелу «82 карбованці», друге місце виборолла Юлія Совинська (м. Ужгород) за оповідання «Розлука пахне вічністю», третє місце зайняли Тарас Ващук (м. Ужгород) за оповідання «Атмен», Валерія Зенинець (м. Ужгород) за есе «Коли йна луйтра Закарпаття» та Христина Турецька (село Ясіня Рахівського району) за новелу «За тим».

Фіналістами конкурсу також стали Юлія Сільцер (м. Ужгород), Юрій Марина (село Нижня Апша Тячівського району), Олена Шваб (м. Хуст), Тетяна Гичка (село Тюшка Міжгірського району), Степан Ткачук (м. Ужгород).

Нагородження лауреатів і фіналістів конкурсу «Гірські горизонти» відбудеться 10 травня в місті Ужгороді. Також упродовж 10–13 травня заплановано проведення майстер-класів для них та виступи з публічними дискусіями в Міжгір'ї та Міжгірському районі, Сваляві, Сторожниці, Перечині та Воловці.

«Під саркофагом»

МИСТЕЦЬКИЙ ПРОЕКТ ДО 30-Х РОКОВИН АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

Документальна інсталяція «Під саркофагом» – це історичний проект, що мистецькими засобами ретранслює наслідки використання «мирного» атому в умовах тоталітаризму.

Ініціаторами та організаторами виставки стали Український інститут національної пам'яті, Архів Служби безпеки України та Центр досліджень визвольного руху, які у творчих образах – символічно «мутованих» спіралях ДНК, обрисах атомної станції та інших представлених експонатах – розкривають моторошні цифри та факти.

Не випадкове і саме місце, де розміщена інсталяція, – підземний перехід під Європейською площею у Києві. Замкненість приміщення зумовлює ефект присутності у просторі зони ураження або, як кажуть автори проекту, «створює ілюзію перебування у закритому від усього світу Радянському Союзі».

«Мистецтво здатне переосмислювати, загострювати і нагадувати. І для того молодого покоління, яке народилося пізніше, не стало свідком Чорнобильської трагедії, таке її представлення чи не найвпливовіше. Бо книжки, наукові роботи є дуже цінними для істориків, та, на жаль, їх може охопити не така велика аудиторія, як би цього хотілося. А саме через виставкове представлення, конкретні твори ми можемо донести і такі моторошні сторінки нашої історії. Силою мистецтва ми нагадуємо про цю трагедію, що принесла в Україну великі жертви, і це має стати для всіх нас та усього світу великим уроком», – сказав на відкритті виставки міністр культури Євген Нищук.

В основі експозиції – опрацьовані істориками УІНП раніше таємні документи КДБ, за якими стає зрозуміло: катастрофа на ЧАЕС була неминуча. Щоправда, причини її – не техногенного характеру, як учила радянська пропаганда, до 26 квітня 1986 року на атомній електростанції

відбулося 5 аварій, 29 аварійних зупинок, 63 відмови обладнання. «Коріння ядерної катастрофи у Чорнобилі – в системі управління країною», – вважають дослідники.

«Ці документи, а також свідчення людей, котрі перейшли через ці страшні події, свідчать про одне і найважливіше: такої аварії не могло не статися, – наголосив Володимир В'ятрович, директор Українського інституту національної пам'яті. –

На жаль, трагедія була абсолютно логічним наслідком розвитку комуністичного тоталітарного режиму, побудованого на повній безвідповідальності. Документи розповідають про те, як до чергового з'їзду КПРС спішно будували перший реактор, які використовували матеріали, які приховували аварії. Документи кажуть і про те, як намагалися затаїти масштаби аварії у квітні 1986-го від країни, як виводили на парад киян, незважаючи на високий рівень загрози для життя...»

Механізм захисту

Віце-прем'єр-міністр В'ячеслав Кириленко провів робочу нараду з письменниками, видавцями, представниками СБУ, Державної фіскальної служби щодо напрацювання механізму обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції антиукраїнського змісту.

«Попри те, що кількість російських книжок пропагандистського характеру на книжкових полицях наших магазинів меншає, процес їх завезення і продажу, на жаль, залишається неконтрольованим. Нам потрібно усім разом – органам влади, видавцям, письменникам, бібліотекарям та представникам громадськості – напрацювати

алгоритм дій і вирішити, яким шляхом ми рухаємося далі», – зазначив пан Кириленко.

За даними Держкомтелерадіо, на сьогодні понад 70 % друкованих видань, що реалізуються в Україні, є продукцією країни-агресора, і більшість – контрафактна. Та навіть якщо вдається зафік-

сувати порушення нелегального перетину кордону таких книжок, через недосконале законодавство є ймовірність, що за допомогою рішення суду вони будуть повернені власнику.

На думку письменника і видавця Дмитра Капранова, заборона російської продукції

не вирішить проблему і може бути введена в дію лише в крайньому разі. Він вважає, що книжки країни-агресора потрібно ліцензувати.

«Ліцензування – це дієвий механізм контролю, який не порушує міжнародних правил торгівлі. Якщо його впровадити на російські книжки, то можна відсікти всю антиукраїнську продукцію. Головною перевагою ліцензування буде те, що воно опирається на експертну думку кваліфікованої громадськості – критиків, видавців, рецензентів», – переконаний Дмитро Капранов.

Під час наради вирішили створити робочу групу при Держкомтелерадіо, яка має виробити дієвий механізм обмеження доступу російської продукції в Україну.

редактор

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

наголос

■ ПРЕМІЇ НА «КНИЖКОВОМУ АРСЕНАЛІ»

Під час цьогорічного «Книжкового Арсеналу» було вручено кілька помітних премій.

Це – премія імені Василя Стуса, премія для перекладачів із французької «Сковорода» та нагорода за дитячу книжку від дітей «Волохатий олівець».

Так, на відкритті «Книжкового Арсеналу» стало відомо, що лауреатом нещодавно відновленої премії імені Василя Стуса стала президент громадської організації «Форум видавців» Олександра Коваль. Премію вручили «за особливий внесок в українську культуру та стійкість громадянської позиції». Олександра Коваль відома тим, що організовує заходи, спрямовані на розвиток видавничої галузі, промоцію книги в Україні та за кордоном.

Премія імені Василя Стуса заснована 1989 року Українською асоціацією незалежної творчої інтелігенції (УАНТІ), присуджується щороку Українським центром Міжнародного ПЕН-клубу літераторам, митцям, режисерам.

Цьогорічну премію «Сковорода», що є відзнакою Посольства Франції в Україні за найкращий переклад із французької мови на українську, у категорії «Література» отримала Ірина Славінська. Вона була нагороджена за переклад книжки Умберто Еко та Жан-Клода Кар'єра «Не сподівайтесь позбутися книжок». У категорії «Гуманітарні та суспільні науки» лауреатом став Іван Тюссо Рябчій за переклади книжок Еріка-Еммануеля Шмітта «Двоє добродіїв із Брюсселя» та Ясмін Рези «Божество різанини».

Премія «Сковорода» заснована в 2001 році в межах посольської програми сприяння видавничій справі в Україні «Сковорода». Від того часу лауреатами в різні роки стали Анатоль Перепадя, Роман Осадчук, Софія Рябчук та інші.

Переможцям нагороди за книгу для дітей, про яку ми писали у минулому номері «Культури і життя», в наступних номінаціях стали:

«Лиса ручка» (за найсмійнішу книжку) – Галина Вдовиченко, книжка «36 і 6 котів»;

«Погризена книжка» (за найстрашнішу) – Олена Захарченко, книжка «Хутір»;

«Дірява парасолька» (за найсумнішу) – Дзвінка Матіяш, книжка «Марта з вулиці святого Миколая».

Гран-прі «Волохатого олівця» отримала Олена Захарченко за «Хутір».

Любов ЯКИМЧУК

«Книжковий бум» у Києві

 Єлизавета
КРАСНІЧЕНКО

Подія, яка сколихнула всю країну, а особливо її столицю Київ – це відкриття VI «Книжкового Арсеналу», яке відбулось 20 квітня.

Масштаб «книжкового буму» вражає: 150 видавців, більше 400 книжкових новинок, 17 тисяч квадратних метрів площі «Мистецького Арсеналу», присвячені літературі та мистецтву.

«Ми щасливі, що цей «Книжковий Арсенал» уже шостий рік поспіль проходить у «Мистецькому Арсеналі»... Я надзвичайно вдячна нашим гостям – у цьому році їх 80. Така кількість почесних гостей свідчить про те, що «Книжковий Арсенал» вже має певний статус, що він дотягує до європейського формату. І доказом цього є потужні платформи, серед яких і великий стенд Франкфуртського ярмарку – найбільшої події у світі книги. Програма «Книжкового Арсеналу» нараховує близько 550 подій. Ми переконані, що його відвідають більше, ніж 85 тисяч людей, як це було у

На відкритті «Книжкового Арсеналу»

минулому році. Тут усім знайдеться література до смаку і до високих естетських запитів прекрасного населення нашої країни», – наголосила генеральний директор Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький Арсенал» Наталія Заболотна під час пресконференції з нагоди відкриття фестивалю.

У день відкриття на території «Мистецького Арсеналу» ніде було голці впасти. Очевидно, що українці «зголодніли» за літературними смаколикками! Сказали свої вітальні слова почесні гості: віце-президент Франкфуртського книжкового ярмарку Тобіас Фосс, директор, радник-посланник Посольства Республіки Польща в

Україні Єва Фігель та відомий шведський письменник Ульф Старк.

Цього року над програмою «Книжкового арсеналу» працювали вісім кураторів. «Загалом програма соціально ангажована, орієнтована на суспільні виклики, – розповідає координатор Оксана Хмельовська. – Це, наприклад, програма, присвячена Криму. Нам дуже приємно, що єдине видавництво, яке ще видає книжки кримськотатарською мовою в анексованому Криму, приїхало до нас».

Український письменник Юрій Андрухович, один із кураторів форуму, розповів: «Ми живемо у світі занедбаних архівів, можливо, є й інші світи, де архіви впорядковано

та доглянуто, але це не наш випадок. Зазвичай слово архів асоціюється із чимось захарченим, запилюваним і непролазним. Нам здається, що архіви мають справу з минулим. Нам здається, що минуле минуло. Артисти, люди мистецтва стають архіваріусами, можливо, навіть мимоволі, але в кожному разі у зв'язку із тим, що вони працюють з такою категорією як пам'ять. Робота з архівами митця – це особливий різновид роботи з пам'яттю».

Програма «Книжкового Арсеналу» була вельми насичена і тривала до 24 квітня включно. Протягом п'яти днів кияни та гості столиці могли насолоджуватись великим інтелектуальним ярмарком.

Яйцями по динозаврах, або Тернистий шлях до...

Що було до того, як ім'я письменника Олесь Ульяненко стало чи не культовим у колах українських шанувальників реальної прози?

Була слава і нагороди, була заборона книги, яку визнали порнографічною, було піддання анафемі Московським патріархатом. І завжди була правда та бажання поділитися своїми переживаннями й болем, який упродовж його свідомого життя завжди був у його серці.

Після Афганістану замкнувся в собі, і цей біль можна було побачити в його завжди сумних очах, не спроможних випромінювати світло. Він мав друзів та однодумців серед тих, хто не боявся почути правду в усій її непривабливості і некомфортності. Його або цуралися, або любили, адже він ніколи не лукавив із тими, хто був готовий чути про всі негаразди нашої дійсності.

Мирослав СЛАБОШПИЦЬКИЙ

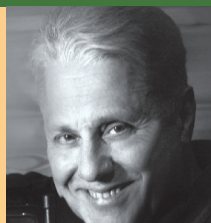
Він був до нестями талановитим. Про таких неспроста кажуть, що вони довго не живуть. Так, на цьому світі, що є дуже жор-

стоким до людини, котру скалічила дійсність нашого буття. Але неможливо вбити те, що дано Богом. Вічним є талант і правда, яка рано чи пізно стане не лише цікавою, але й затребуваною суспільством.

Це про те, що нав'яла презентація книги Олесь Ульяненко «Яйця динозавра», яка відбулась у рамках «Книжкового Арсеналу» і на яку прийшли майже всі ті, хто знав, дружив чи просто став шанувальником його творчості. Модератором презентації був відомий кінорежисер Мирослав Слабошпицький, який знав письменника, товаришував із ним і вважає, що ця дружба вплинула на формування його світогляду та громадянської позиції. Щиро розповідав про все, що пам'ятав про цю людину, щиро представив і тих, кому було що розповісти про Олесь.

 Леся САМІЛЕНКО
Фото Яна МАШТАЛІРА

редактор
Роман РАТУШНИЙ

фотокраїна

Герої не вмирають, АБО ДВОБІЙ КАМЕРИ Й АВТОМАТА

Роман РАТУШНИЙ

«До сліз... Мені більше за все хочеться вірити, що ми пам'ятатимемо подвиг усіх тих, хто віддав своє життя за нас із вами.

Я хлопців з Донбасу знав кілька днів, цих і багатьох інших, і їх смерть – наче смерть близького друга. Мабуть, це важко зрозуміти, але неможливо забути. Вони, без сумніву, герої, як і всі інші, які ще живі. Перед очима пробігають їхні усмішки, їхні жарти. Боляче, але не можна зупинятися. Запитай себе: а що ти зробив для перемоги? Ворог не тільки зовнішній, але і внутрішній. Вбий його в собі – і це буде помста за їх смерть. Спочивайте з миром, друзі...»

Viktor Gurniak
 October 12 в 08:16

До сліз... Мені більше всього хочеться вірити що ми пам'ятатимемо подвиг всіх хто віддав своє життя за нас з вами. Я хлопців з Донбасу знав кілька днів, цих, і багатьох інших, і їх смерть наче смерть близького друга. Мабуть це важко зрозуміти, але неможна це забути. Вони без сумніву герої, як і всі інші що ще живі. Перед очима пробігають їх усмішки, їх жарти. Боляче, але не можна зупинятися. Запитай себе, а що ти зробив для перемоги? Ворог не тільки зовнішній, але і внутрішній. Вбий його в собі і це буде помста за їх смерть. Спочивайте з миром друзі...

Таке повідомлення залишив у соцмережі Віктор Гурняк, фотограф, воїн, патріот своєї Вітчизни. За цими словами стоять роки життя, доволі короткого, але такого яскравого. Співпрацював із виданнями UNIAN, INSIDER та REUTERS THOMPSON. Його роботи від самого початку експонуються по всьому світу, знаходять широкий відгук серед численних і різноманітних за віком, національністю глядачів. З успіхом пройшла виставка Віктора Гурняка у місті Варшаві (Польща), організаторами якої виступили фонд «Відкритий діалог» і Євромайдан Варшави. Подібні фотовиставки авторства тернопільського митця вже побачили в Естонії та Німеччині. Експозицію Віктора Гурняка та Максима Му-

Віктор Гурняк

зики «Донбас: війна та мир», а це майже півсотні світлин із лінії фронту і визволених та окупованих міст на Сході України, відкрили 10 грудня 2014 року в Європарламенті. З 16 до 31 січня 2015 року в Українському національному музеї Чикаго (США) тривала фотовиставка авторських робіт «Віктор Гурняк: дорога з Майдану». Виставка «Від Майдану до Війни» експонувалася у Львові, Івано-Франківську і Тернополі. У лютому 2015 року в Українському домі була представлена фотовиставка під назвою «Перемога». В експозиції – 35 світлин з Євромайдану та воєнних знімків, серед яких – остання світлина з фотоапарату Віктора: машина, на якій він поїхав вивозити поранених.

Віктор Гурняк народився 8 червня 1987 року в селі Городниця Гусятинського району Тернопільської області. Навчався у 27-ій загальноосвітній школі в Тернополі. До Пласту вступив у 14 років. У 2004-му був одним зі співзасновників та першим курінним куреня число 77 імені Івана Гавдиди. Згодом став членом 15 куреня УСП «Орден Залізної Остроги» імені Святосла-

ва Завойовника. Виховував юнацький гурток «Орли». Був заступником із виховної роботи станичного та окружного пластового проводу. Керував інформаційною ділянкою в Тернопільському Пласті. Організатор багатьох акцій та командант крайового (всеукраїнського) табору «Легион-11».

Після навчання у середній школі навчається в Технічному коледжі Тернопільського національного технічного університету. Працював у газеті «20 хвилин» (м. Тернопіль), редагував пластовий часопис «Цвіт України». Очолював МГО «Фундація Регіональних Ініціатив» та був прес-

секретарем партії «ПОРА» в Тернопільській області. Згодом переїхав до Львова, де разом із друзями заснував агенцію LUFA.

Розповідає **Віталій Грабар**, співзасновник агенції, фотограф:

– З Віктором ми знайомі, мабуть, з 2010 року. У нього разом із Петром Задорожнім, нашим спільним товаришем, виникла ідея створення агентства LUFA як об'єднання фотографів. Вирішили не зволікати, тому одразу ж почалася робота, зйомки, нові ідеї. Коли ми задумали випускати листівки, Віктор займався їх дизайном. До речі, сайт LUFA створений в основному за макетом, який розробив Віктор. Наймасштабнішим проектом був чемпіонат з футболу Євро-2012.

2013 року, коли під впливом протестних акцій виник Євромайдан, **Віктор Гурняк** з фотокамерою в руках з'явився у Києві. Ось як він описував ці події:

– Майдан. Зима минула, наче кілька днів. Без сумніву, вона була кращою за всі, що пам'ятаю. Хоч і дуже боляче це усвідомлювати. Найбільше думається про поранених і вбитих. Не виходить із голови Жупник. Львів'янин Андрій Жупник – із числа перших поранених у Маріїнці. Йому відірвало частину руки. Я знав, що він живий, але вже без руки. І це мені не давало спокою.

Перед очима пропливають труни із загиблими героями. Засліплюють то сльози, то світло ліхтариків чи мобілок. Важко на душі. У день розстрілів, іще зранку, майже до самого Майдану лилися ріки крові.

фотокраїна

Сотні пораних, десятки вбитих, тисячі покалічених. У голові перенасичення думок, в очах мутніє від сліз, у горлі клубок.

Особливо боляче згадувати, як носили десятками загиблих. Там були мої ровесники, а деколи і молодші за мене. Жовто-блакитний стяг прикривав тіла. І це так символічно, адже вони загинули саме за бажання бачити його майоріння над Батьківщиною.

Скривавлений, просякнутий вольним духом і жагою перемоги, тепер він покриває чийсь гаряче серце. Хоч воно не б'ється, але ще живе, і житиме вічно. Згадуючи, питаю себе подумки: «Чи моє не таке гаряче? Що мені завадило лежати поруч?»

Важко дихається, не можу набрати в груди повітря. Розумію, що сам не менше хотів тієї свободи і готовий був на все заради неї.

Але чому не я?

Я не хотів померти, але вони ж також не хотіли. Перед очима, вже заплаканими, усмішка донечки. Мабуть, Бог вирішив інакше.

Згодом, уже в Криму, я почав радіти з того, що Жупник таки залишився у 15-й сотні, а не перейшов до Небесної. Якби не рука, він би точно був у числі перших на Інститутській, захищав би і вивозив пораних. І не факт, що вижив би.

Його приклад боротьби надихав мене не раз за час Майдану. Хоч він і сотник, але завжди був у передових рядах і завжди пам'ятав про своїх. Він борець та ідеаліст, якому місце серед героїв. Однак мало хто знає його історію.

У кримські дні я зрозумів: не варто шкодувати, що не кинув камінь чи коктейль на Майдані, адже наша зброя б'є значно прицільніше і в рази сильніше. Коли знаєш, що твоїми світлинами світові видання ілюструють статті, й увесь світ бачить, що відбувається тут, розумієш, що це справді потрібно. Авто-

мат у руках окупанта порівняно з можливостями мого фотоапарата – ніщо. Й окупанти це розуміють, тому, на щастя, крім цензурного жесту в мій бік, нічого більше видати не можуть. Таких відчайдушів, як я, які жертвували своїм здоров'ям і навіть життям, бігаючи з камерою на Майдані, і продовжують це робити зараз, було немало. Дякую вам всім.

Наша робота багатьом «воjakам» була незрозумілою. Дехто навіть нервував через нашу присутність. Найбільше непорозуміння було в часи перемир'я або після завершення боїв. Тоді кожен ставав героєм і хотів інших навчити того ж героїзму. Але тих героїв, мабуть, не було на барикадах під обстрілом. Ті, хто там був, – нашу роботу розуміли.

У Сімферополі одне з наших авто обстріляли «асвабідетелі». Проте наступного дня разом з активістами ми привезли на десантний корабель «Костянтин Ольшанський» та інші заблоковані кораблі в Донузлаві допомогу. З думкою, що не здамося, поїхав до Києва.

Київ. Кінець березня. Люди в начищених одностроях і бронжилетах бігають містом і намагаються донести всім свою дуже важливу думку щодо нових тарифів, нових міністрів, нових течій і рухів. З'явилися нові сотники і сотні. Раніше я їх не бачив – ні у грудні, ні у січні, та навіть у лютому. Де ж вони були, коли Жупникові відірвало руку в Маріїнці? Де були ті сотні, коли треба було чергувати нічним Києвом і протистояти «ментам»? Де були, коли розстрілювали на Інститутській чи на Грушевського?

Може, вже у тих нових одностроях поїдете втихомирювати донецьких чи харківських сепаратистів? Мабуть, таки ні. На Майдані красуватися і зявляти робити куди цікавіше.

Такі герої багато говорять – і тільки. Сподіваюся, що черга «вбити Януковича в собі» ще прийде і до них.

Є інші. Сотні і, може, навіть тисячі пораних – у когось немає руки, хтось втратив ногу, а хтось ніколи не зможе бачити. Ще тисячі віддано боролися за їхнє життя.

Десятки тисяч готували їжу, будували барикади, носили бруківку, тримали щити, приносили останні 100 гривень допомоги чи просто підвозили шини на Майдан.

Військові, які не зрадили присязі. Журналісти, які у критичні моменти залишали камеру чи мікрофон і брали до рук ноші, щоб перенести пораненого, чи після денної зміни на стрічці новин йшли у медпункт допомагати. Тисячі жінок і матерів, які молилися за нас всіх. Кожен із них також є героєм. Кожен, хто поборов

у собі страх, хто показав мужність і хто змінився. Кожен із них герой, хтось більше, хтось менше. Знову згадую Жупника. Для мене він приклад. Щоразу, коли тиснутиму йому руку, на жаль, не ту, яку хотів би потиснути, віритиму, що тисну руку всім, хто пожертвував собою заради інших, – вони і є ті справжні герої.

Слава героям! Слава Україні!

Віктор Гурняк – боєць 24-го батальйону територіальної оборони «Айдар» Міністерства оборони України – загинув, боронячи Україну, 19 жовтня 2014-го біля селища Сміле Слов'янського району Луганської області. В той день, коли міна російського виробництва обірвала життя Віктора Гурняка, він намагався вивести з поля бою пораних побратимів.

Указом Президента України № 838/2014 від 31 жовтня 2014 року «за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі» нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

Говорити про Віктора Гурняка у минулому не хочеться. Хоча його зараз немає з нами, але він нам залишив чудову колекцію фотознімків. Різні за жанром, зроблені протягом тривалого часу, вони об'єднані в єдине ціле життєствердуючим характером, морем оптимізму і любов'ю до людей, України.

Герої не вмирають!

Фото Віктора Гурняка надані агентством «LUFА»

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

україна і світ

■ ЗУСТРІЧ ІЗ ПИСЬМЕННОЮ

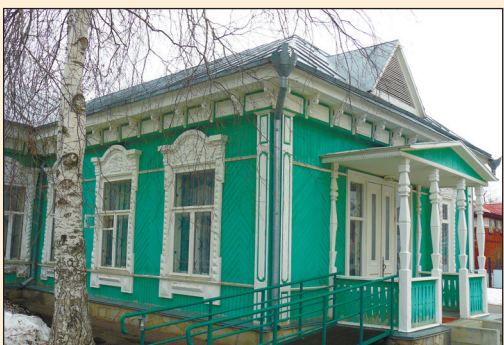

Василь БАБЕНКО, Євген БУКЕТ, Гузаль СИТДИКОВА,
Віктор СЕМЕНЮК, Володимир ДОРОШЕНКО

Башкирська поетеса, перекладач, громадський діяч, заслужений працівник культури Республіки Башкортостан Гузаль Ситдикова першою минулого року відгукнулася на громадську ініціативу газети «Культура і життя» до 200-річчя Михайла Петренка «Дивлюсь я на небо». Окрім всесвітньо відомого романсу Михайла Петренка, вона переклала на башкирську мову українську народну пісню «Ой у гаю, при Дунаю». Також Гузаль Ситдикова бере активну участь у редагуванні башкирської Вікіпедії.

■ БУДИНОК, ДЕ ВИДАВАЛАСЯ НАША ГАЗЕТА

Історія газети «Культура і життя», як і багатьох інших видань, що друкувалися в СРСР, складна і суперечлива. Газета кілька разів змінювала назви, місця видання, а хронологію її життєпису визначають за єдиним критерієм: вона завжди була офіційним друкованим органом Міністерства культури та його попередників.

Будинок-музей Мажита Гафурі в Уфі

Зокрема, з січня 1929 року до 2 листопада 1930 року вона мала назву «Література і мистецтво». Під цією ж назвою виходила з 21 грудня 1941 до 31 грудня 1944 року як орган Спілки письменників УРСР та Управління у справах мистецтв при Раднаркомі УРСР. Із 27 січня 1942 до 31 грудня 1943 року газета виходила в світ в Уфі.

Місцеві краєзнавці встановили, що редакція тоді розміщувалася в будинку № 28 по вулиці Гоголя, а очолював її драматург Іван Кочерга. Також у тому одноповерховому дерев'яному будиночку в евакуації знаходилася й Спілка письменників радянської України.

До війни тут жив і працював класик башкирської і татарської літератури Мажит Гафурі. Тепер там розміщується його меморіальний музей. Цікаво, що саме українські письменники в березні 1942 року організували в цьому будинку перший вечір Мажита Гафурі. Про цю подію писала тоді газета «Література і мистецтво». Серед ініціаторів проведення вечора був Павло Тичина, який, перебуваючи в Уфі, виконав ґрунтовне дослідження «Патріотизм у творчості Мажита Гафурі» й переклав з башкирської чимало його віршів.

Євген БУКЕТ

Значна частина нашого суспільства перебуває у круговерті інформаційних воєн.

Для багатьох візит у наш час на територію північно-східного сусіда України видається якщо не неможливим, то небезпечним. І в цьому є певна частка раціонального – не варто шукати на свою голову зайвих пригод. Проте, якщо виникає можливість побачити життя малих народів, доторкнутися до їхньої культури, нехтувати нею не варто. Я, відверто кажучи, не зміг знехтувати запрошенням від башкирської спільноти редакторів Вікіпедії взяти участь у навчанні волонтерів основ роботи у вільній інтернет-енциклопедії. Зауважу також, що цей тижневий семінар відбувався за підтримки американського Фонду «Вікімедіа» на базі санаторію Янган-Тау, що в Уральських горах. Чи таке можливо? – запитаете Ви. Виявляється, що реальність суттєво відрізняється від тієї картинки, яку малює наша уява, оброблена засобами масової інформації.

Перше, що впадає у вічі, коли приїдеш до Башкортостану, – дорожні знаки, вивіски, цінники у магазинах. Спершу башкирською мовою, потім – російською. Республіка цікава тим, що має одні з найширших суверенних прав у РФ. Тут чимало продовольчих товарів власного виробництва, виготовляють власне пальне тощо. Також лише в трьох суб'єктах Федерації – Башкортостані, Татарстані і Республіці Саха – є право на освіту рідною мовою. Це дозволяє школам викладати предмети не тільки башкирською, а й, наприклад, українською, в місцях компактного проживання українців. Щоправда, на практиці ці права здебільшого обмежують...

У 2007 році Республіка Башкортостан відзначила 450-річчя «добровільного приєднання» до Росії. Після того приєднання кожне нове покоління башкирів повстає проти царської влади. Одним із найбільших національно-

Подорож до країни Салавата Юлаєва

Учасники вікі-семінару «Янган-Тау – 2016»

Пам'ятник Салавату Юлаєву в Янган-Тау

визвольних рухів було повстання Омеляна Пугача 1773–1775 років. Образ національного героя Республіки Башкортостан Салавата Юлаєва, який очолював башкирські підрозділи повстанців, нині можна побачити на гербі Республіки. І сьогодні башкири наголошують: жодного разу ми не порушували умов приєднання до Росії, натомість змушені були вже неодноразово зі зброєю в руках відстоювати їх. У цьому контексті башкири поважають і розуміють позицію українців.

Біля пам'ятника Рамі Гаріпову в селі Аркаул Салаватського району

Башкирські волонтери-редактори Вікіпедії – місцеві журналісти і вчителі-філологи, які щиро вважають, що інтернет-енциклопедія сприяє збереженню і розвитку їхньої мови. Спілкування з представниками української вікі-спільноти дещо змінило їхнє уявлення про Україну. Коли я прочитав у музеї Салавата Юлаєва його вірш «Мій Урал» в українському перекладі Миколи Лиходіда, вони відзначили, що українська мова дуже точно передає структуру і темпоритм башкирської поезії, на відміну від російської. Опісля мене попросили перекласти українською вірш народного поета Башкортостану Рамі Гаріпова «Рідна мова». Цей переклад схвально зустріли не лише в нашому товаристві, а й у рідному селі письменника Аркаул Салаватського району. Рамі Гаріпов – письменник-дисидент, виключений зі спілки письменників і переслідуваний радянською владою саме за написання цього

вірша. Деякі його твори, зокрема поема «1937», побачили світ тільки у 1990-х роках.

А ще башкири дуже гостинні і толерантні. Мабуть, ці риси притаманні усім давнім народам. У світі налічується лише близько двох мільйонів представників цієї національності. Можливо, саме через малу чисельність вони дуже трепетно ставляться до рідної мови, культури, традицій. Близько 90 % з них вільно володіють башкирською мовою. У Башкортостані мене зачарували також місцеві пісні і мелодії національного музичного інструмента – кураю, башкирська кухня й уральські краєвиди. Це цілком самодостатня країна в країні.

РІДНА МОВА

Рамі Гаріпов

Я із мого народу душі
Перли, наче бджола, вибираю.
Потім з цих дивовижних перлин
Стільники акуратно складаю.

Мові рідній я знаю ціну,
Вона жодної в світі не гірша, –
Її велич, багатство і ніжність
Не оцінить убога душа!

Мова краю мого є правдива!
І без неї країни нема!
Рідну землю не любить людина,
Яка мову свою зневажа!

Материнська мова співоча,
В ній кохається рідний мій люд.
Але той, хто в душі не з народом, –
Не людина, лиш тільки манкурт!

Переклав українською
Євген БУКЕТ
30.03.2016

україна і світ

■ УКРАЇНЦІ БАШКОРТОСТАНУ

Перші українці з'явилися в Оренбурзькій губернії, до складу якої входила територія сучасного Башкортостану, понад 270 років тому. Це були переселенці з Полтавської, Чернігівської, Київської, Харківської, Дніпропетровської, Херсонської областей сучасної України.

Згідно з переписом 2002 року, в Республіці проживало 55249 українців. Більшість із них – у містах, а саме: в Уфі – 17772 осіб, Стерлітамаку – 6661, Салаваті – 3069, Октябрьському – 1807, Кумертау – 1746, Давлекановому – 1430, Белебей – 1406, Мелеузі – 1062, Нефтекамську – 813, Ішимбаї – 760, Межгор'ї – 598, Сибай – 581, Туймази – 556, Белорецьку – 486 осіб.

Сьогодні є українці, які народилися на башкирській землі у п'ятому-шостому поколіннях, деякі українські села відсвяткували свої 100–120-річні ювілеї: село Казанка Альшеєвського району, село Степанівка Аургазінського району, село Шарівка Белебейського району, село Золотоношка Стерлітамацького району, село Локотки Кіровського району міста Уфи, село Ново-Олександрівка Демського району міста Уфи, село Антонівка Мелеузьського району.

На жаль, нині в Башкортостані молоде покоління українців практично не знає рідної мови, а середнє покоління рідко нею спілкується.

За переписом 2010 року, в Республіці Башкортостан проживає 39 875 українців. Це майже вдвічі менше, ніж 1989 року.

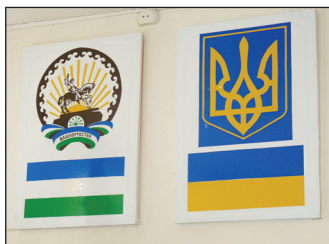
■ ХОР «КОБЗАР»

Нині в Башкортостані діє понад два десятки українських самодіяльних колективів, вісім із яких носять звання «Народного колективу Республіки». Зокрема, ми мали щасливу нагоду зустрітися і поспівати українських народних пісень із народним хором української пісні «Кобзар», що діє при Палаці культури хіміків міста Уфи. Художній керівник хору – заслужений працівник культури Республіки Башкортостан та України, кавалер ордена княгині Ольги Людмила Бабушкіна.

■ УКРАЇНСЬКЕ НАМИСТО БАШКОРТОСТАНУ

Самодіяльні фольклорні колективи та школи, де вивчають українську мову, є активними центрами українського життя в Республіці. Їх називають «українським намистом Башкортостану». Разом із першим головою Республіканського національно-культурного центру українців Башкортостану «Кобзар» Володимиром Дорошенком ми відвідали Муніципальний освітній заклад додаткової освіти дітей «Українська національна недільна школа імені Т. Г. Шевченка» Кіровського району міста Уфи та поспілкувалися з директором школи – Маргаритою Тарасовою.

На гостинах у товариства «Кобзар»

Євген БУКЕТ

Останній день нашого перебування в Башкортостані відзначився знайомством із місцевими українцями.

У них ми були першими гостями з України від часу початку військового конфлікту на Донбасі. А раніше по кілька разів щороку великі делегації з України бували тут, проходили молодіжні табори. Башкирські українці також були частими гостями в нашій державі. Про це нагадують пам'ятні світлинки, що ми побачили в Будинку дружби народів РБ, де в одній кімнаті з молдавським товариством «Кодру» міститься офіс української діаспори.

Тутешня діаспора має потужний організаційний центр, створений 13 січня 1990 року ініціативною групою на чолі з кандидатом історичних наук Василем Бабенком. Саме тоді, ще в радянський час, було засновано «Товариство шанувальників української культури «Кобзар». Основною метою своєї роботи Товариство визначило відродження української культури, традицій, звичаїв, обрядів на території Республіки.

14 березня 1992 відбувся Перший з'їзд українців Башкортостану, на якому «Товариство шанувальників укра-

їнської культури «Кобзар» було реорганізоване в «Республіканський національно-культурний центр українців Башкортостану «Кобзар». З'їзд затвердив Статут і Програму національно-культурного відродження та розвитку українців Башкортостану.

21 січня 1995 відбувся II З'їзд. За ініціативи центру «Кобзар» відроджено національну освіту. Залучення дітей та молоді до української мови і культури стало одним із головних

тостану. Тоді у Республіці вже діяла багаторівнева система української національної гуманітарної освіти: дитячий садок – школа – коледж – вуз.

26 лютого 2005 року на V З'їзді українців Башкортостану пролунав тривожний сигнал щодо подальшої перспективи розвитку української освіти – почалися скорочення вчителів і закриття навчальних закладів. Окрім того, так і не вдалося «Кобзарю» створити на республіканському рівні українську

Актив «Кобзаря»: Денис ЧЕРНІЄНКО, Юлія СІРЕНКО, Володимир ДОРОШЕНКО, Максим ПИЛИПАК

напрямок у роботі центру. Створено Спілку професійних українських учителів, яку сьогодні очолює кандидат педагогічних наук Юлія Сіренко.

19 квітня 1997 року III З'їзд відзначив досягнуті успіхи на ниві розвитку української освіти в Башкортостані. Це був період розквіту української освіти в Республіці. В місцях компактного проживання українців діяли 11 закладів освіти різного рівня, де вивчали предмети українознавчого циклу: українську мову і літературу, історію та культуру України.

20 січня 2001 року відбувся IV З'їзд українців Башкор-

Маргарита ТАРАСОВА знайомить гостей з музеєм Української національної недільної школи імені Т. Г. Шевченка

Українські газети Уралу, що видавалися в 1990-х роках

українознавчого циклу (три загальноосвітні сільські школи, в тому числі комплекс «Дитячий садок – школа», три недільні школи).

28 лютого 2015 року відбувся VII З'їзд українців Башкортостану, що співпав із 25-річчям «Кобзаря». На жаль, це був останній З'їзд. Тепер, за законодавчими змінами, зібрання національно-культурних товариств не можуть називатися «З'їздом».

Живеться нині українським організаціям у РФ несолодко. Не вдаючись у подробиці, наведу лише один факт: величезну бібліотеку української літератури центру «Кобзар» минулого року було передано до однієї з сільських шкіл республіки. Там у неї більше шансів уціліти...

Та, незважаючи на всі перешкоди, 22 квітня в Башкортостані в 25-те відбулися Республіканські Шевченківські читання. Цього разу учасників та гостей свята приймала Золотоношка – українське село, засноване переселенцями з Полтавщини на початку ХХ століття. А 28 квітня 2016 року у конференц-залі Будинку дружби народів РБ відбулися загальні збори членів РОО РНКЦУБ «Кобзар», які розглянули питання про внесення змін і доповнень в Статут РОО РНКЦУБ «Кобзар», перспективи діяльності центру й обрання правління.

«Культура і життя» привітала членів українського центру з цією важливою подією. Хочеться, щоб війна якнайшвидше закінчилася й українці Башкортостану та України могли, як і раніше, великими групами приїздити один до одного. А поки що місцеві українці мріють хоча б поодиночки потрапити до Києва на 25-річчя омріяної і в їхніх родинах незалежності...

молодіжну організацію, хоча неодноразово такі спроби були: «Беркут» проіснував чотири роки, «Пласт» – два, сьогодні всі надії на новостворену Спілку української молоді «ГУРТ».

26 лютого 2010 року відбувся VI З'їзд українців Башкортостану, а Республіканський національно-культурний центр українців Башкортостану «Кобзар» відзначив 20-річчя своєї діяльності. На З'їзді, зокрема, було відзначено, що система української національної освіти в Республіці Башкортостан, незважаючи на значні втрати, залишається унікальною в Російській Федерації завдяки державному муніципальному фінансуванню з бюджету Республіки. Нині в Республіці Башкортостан в шести освітніх установах вивчають предмети

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

Музика

■ ДИСКОТЕРЦІЯ. 2–8 ТРАВНЯ

CORIOLAN / ROME
 Оцінка «КіЖ»: ★★★★★/2
 Есенція: світло-темні фрагменти.

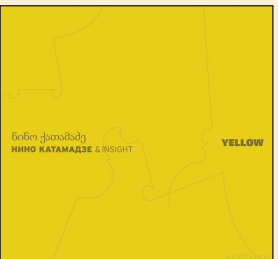
Не багато, не мало – три роки – готував новий «контент» огрядний голомоций дядько з Бенілюксу. Концерт у Києві (торік у травні) засвідчив, що Жерому Ройтеру комфортно в обраній стезі, тож і в релізі 2016-го традиційно всотуємо: низько посаджений голос; саунд із загрозливою ритм-секцією, ліричним синтезатором та аскетичними соло електрогітари; врешті, свєрідну музику, духовно прив'язану до середньовічної естетики, коли складність життя не приховується й не драматизується водночас.

ETERNISCENCIA / FAUNALORD
 Оцінка «КіЖ»: ★★★★★
 Есенція: не вір у те.

Іспанець Карлос Рубіо створює найоригінальніший блек-метал сучасності: м'який, неагресивний, ніби іграшковий, близький до ембієнту. Хтось пояснить це особливості запису в домашніх умовах, що наповнює треки приемним кущовим ефектом і специфічним («дешевим») піаніно, котре відновлює в пам'яті українські кінофільми початку 1990-х.

Утім, здається, все глибше: настрої розслабленого споглядання, притаманний дискам хлопчини, котрий підписується псевдонімом Agreste (Дикий), іде від захоплення пантеїзмом – дуже небезпечною штукою, з якою краще не загравати (тим паче не сприймати всерйоз).

YELLOW / NIHO KATAMADZE + INSIGHT
 Оцінка «КіЖ»: ★★★★★/2
 Есенція: елегантні завивання.

Значна, як для джазового артиста, популярність грузинки, найімовірніше, зумовлена тим, що вона пропонує жанр у поп-варіанті з етно-мотивами.

Чергова (перша за п'ять літ) робота, записана у співпраці з дружнім ансамблем, презентує стильний, легкозасвоюваний матеріал, який може стати ідеальним фонічним супроводом життя офісного планктону: швидко, нервово, часом лірично.

Система оцінювання і примітка: ★★★★★ – разуче, ★★★★★/2 – чудово, ★★★★★ – сильно, ★★★★★/2 – пристойно, ★★★★★ – непереконаливо, ★★★★★/2 – посередньо, ★★★★★ – слабо, ★★★★★/2 – погано, ★★★★★ – жажливо; перед похилою ризикою – назва релізу, за нею – виконавець.

Володимир БАНЯС

Міжнародний день джазу: роздуми з приводу

Джаз увійшов до мого життя ще у школі – стабільно і назавжди.

Сталось це, коли його не те щоби забороняли, але відверто заштовхували у найвіддаленіші куточки культурного простору. Врешті-решт, джаз набув такий смак забороненого плоду, а від того став ще більш жаданим. Тож уроки я робив під бобінні записи із назвою «Ella and Louis», що допомагало не тільки у вивченні англійської, але й багатьох інших предметів. І коли, будучи вже дорослим чоловіком, я в якомусь із закордонів побачив вицезгадану платівку, то тремтячими руками вчепився в неї і побіг до каси, не запитуючи про ціну.

Це були мої джазові витоки. У кожного вони різні. За 15 років життя Міжнародного джазового фестивалю «Єдність», який я заснував та утримую, незважаючи на війну, інфляцію та особисті пертурбації, надивився багато чого.

Я пам'ятаю людину, яка ніколи раніше не чула живого джазу, і, прийшовши зі мною до однієї з київських кав'ярень, де якраз грало тріо Володимир Соляник – Андрій Арнаутов – Алекс Фантаєв, через дві години музики стала активним популяризатором цього напрямку.

Я знаю людей, для яких джаз став не просто часткою їхнього життя, а тим чистим повітрям, якого нам постійно не вистачає в зухвалій каламуті буденності.

Dainius Pulauskas Group (Литва), «Єдність-2016»

Початок джазу в Україні припадає на 20-ті роки ХХ століття. У 1924 році у Харкові – столиці України на той час, створюється перший джазовий колектив під керівництвом молодого композитора Юлія Мейтуса.

У 1926 році до України приїздить американський ансамбль «Kings of Jazz» під керівництвом Френка Утгерса. Вони гастролювали в Харкові, Одесі, Києві. Відбувся перший джем-сешн українських та американських музикантів. Вплив на розвиток жанру був надзвичайний.

А далі почався період заборони. Із 1948 року про джаз годі було й думати.

1 грудня 1962-го в місті Києві відкривається кафе «Мрія», де до 1968 року було зосереджено діяльність міського джаз-клубу. З вересня 1965-го на базі «Мрії» почав діяти джаз-

клуб «МКМ-62», котрий провів перший в Україні конкурс джазових ансамблів і виконавців (1966).

У 1967 році було створено «Федерацію молодіжних клубів», до структури якої увійшов і «МКМ-62». Об'єднання займалося просвітницькою роботою, організовувало виступи музикантів. У жовтні 1967-го було проведено перший в Україні джазовий фестиваль за участю київських музикантів «Джем-сешн-67». Київський джаз-клуб працював до середини 1990-х років.

Це розмова безпосередньо про Київ, бо кожне місто України, звісно, має свою джазову біографію.

Історія джазу в Україні мала свої злети і падіння. Безумовним джазовим злетом можна вважати 90-і роки минулого століття.

Але, як зазвичай у нашому житті, приходять час і змінюються смакові орієнтири. Таким був початок ХХІ століття. Частина джазових музикантів виїхала до інших країн, частина – відійшла до кращих світів. Утворився певний вакуум у джазовому середовищі.

Але правомірним є Еклезіастове «все повертається на кола свої». Сьогоднішня джазова Україна різноманітна і різнобарвна. Є прекрасні виконавці, які виступають на міжнародних фестивалях, пропагуючи та популяризуючи Україну в світі. Це гітарист Енвер Ізмайлов, піаніст Володимир Соляник, чоловічий вокальний гурт «Man Sound», це – бас-гітарист Ігор Закус та

його колектив, саксофоністи Артем Менделенко та Олександр Рукомойников, ударник Алекс Фантаєв, вокалістка Юлія Рома, трубач Денис Аду, перкусист Олександр Береговський, піаністи В'ячеслав та Тимур Полянські, контрабасист Валентин Корнієнко та інші.

Серед людей, які є джазовими функціонерами, треба назвати, перш за все, великого знавця і популяризатора джазу в Україні, радіожурналіста Олексія Когана, батька «35-ти хвилин джазу» Леоніда Гольдштейна, черкаського піаніста й організатора Сергія Крашенінікова, харківського музиканта, композитора та організатора джазового життя Сергія Давидова.

Щодо професійних журналістів, які працюють у джазовому реєстрі, варто назвати Ольгу Кизлову – найбільш професійного знавця українських джазових течій.

Із монографій, що так чи інакше дотичні до джазової тематики, треба згадати роботу Михайла Шведа «Тенденції розвитку міжнародних джазових фестивалів сучасної музики» та цілковито свіжої книжку Тимура Полянського «Традиційний джаз».

І, звичайно, фестивалі. Їх останнім часом побільшало, як і побільшало місць, де виконується джаз, не джаз-клубів, а саме місць, де виконується джаз.

Серед джазових фестивалів, окрім уже згаданого «Єдність», що в Києві, великий і цікавий «Jazz in Kiev», теж високого рівня львівський «Alfa Jazz Fest», одеський «Джаз-Карнавал», фестивалі у Вінниці, Черкасах, Кременчуку, Чернівцях.

Те, що пишеться зараз, – це лише нотатки, невеличкі роздуми, які виникли до Міжнародного дня джазу. Ці роздуми можуть мати продовження, як і сам джаз, що не зупиняється, а живе у постійному розвитку.

Сергій ГРАБАР,
 засновник, генеральний
 продюсер Міжнародного
 джазового фестивалю «Єдність»

Фото Володимира ОСИПЕНКА

Засновник і генеральний продюсер джазового фестивалю, письменник Сергій ГРАБАР

редактор
Світлана СОКОЛОВА

акцент

«ТАКІ АКТОРИ НАРОДЖУЮТЬСЯ РАЗ НА СТОЛІТТЯ...»

Цими словами охарактеризував творчий талант видатної української актриси Марії Заньковецької режисер і актор Панас Саксаганський.

Тож радісною подією стала презентація книги відомого театрознавця, хореографа та письменника Володимира Корнійчука «Марія Заньковецька. Світова велич генія національного», що відбулася 14 квітня у Спільні письменників України.

Це вже третє, доповнене видання загальним обсягом близько 500 сторінок! Воно складається з чотирьох розділів: перший розкриває проблему психології акторської творчості М. Заньковецької, її метод та особливості гри на сцені; у другому наведені захоплюючі унікальні спогади сучасників про велику актрису; в третьому подано епістолярій мисткині, що доповнює її творчий портрет та відкриває шпаринку до особистого світу; остання частина включає архівні матеріали й документи, присвячені постаті Марії Костянтинівни. Особливо цікавими в заключному розділі є фотоматеріали, де актриса постала як на театральній сцені, у побуті, так і в скульптурних та живописних творах інших митців, котрих надихав образ Заньковецької.

До слова, винахідливо оформлена обкладинка видання, прикрашена двома картинками-портретами актриси: роботи видатного художника Михайла Деревуса та невідомого художника, де Заньковецька зображена в ролі циганки Ази з однойменної вистави М. Старицького.

Надзвичайно корисним стане бібліографічний список праць, присвячених дослідженню психології творчості актора, режисера, письменника, композитора та художника, що поданий у першій частині книги.

Упродовж зустрічі, яка пройшла натхненно в теплом дружньому колі, прозвучали враження-відгуки колег і товаришів автора книги. Зокрема, Шевченківський лауреат, директор видавництва «Криниця», де була надрукована книга, та автор вступної передмови до неї Леонід Андрієвський назвав цю працю унікальною, котра не має аналогів у світі. Микола Славинський – директор видавництва «Український письменник» та секретар Спілки письменників – зауважив, що в кожній деталі книги зчитується неймовірна любов її автора до постаті Марії Заньковецької. Науковець та кандидат мистецтвознавства Ірина Сікорська назвала Володимира Корнійчука комунікатором, який поєднує багато мистецьких іпостасей. Тож у книзі, попри деяку її електичність, чудово розкрита синтетична особистість української жінки-генія, що була актрисою, співачкою та визначним громадським діячем водночас.

Також своє позитивне враження висловили голова творчого об'єднання перекладачів НСПУ Всеволод Ткаченко, журналіст газети «Урядовий кур'єр» Павло Ларіонов, письменники Віктор Женченко, Наталя Осипчук, Олександр Гордон, Юрій Попсуєнко та інші.

Галина ДУБ

Права – корінним народам!

Узаконення правил гри на всіх рівнях аж до міжнародного стосовно корінних народів – необхідність.

У цьому переконує фільм «Корінні народи», підготовлений творчою групою інформаційної агенції «Голос Криму» при експертній підтримці Наталії Беліцер та Юлії Тищенко.

Стрічку знято в рамках проекту «Українська миротворча школа» за фінансової підтримки Посольства Великобританії в Україні.

Фільм презентували у приміщенні ДП «Кримський дім» у Києві.

Про витоки його створення, мету та перспективи її реалізації розповів відомий громадський діяч, лідер Кримського Євромайдану, генеральний директор ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» Андрій Щекун.

– Андрію Степановичу, розкажіть, будь ласка, про народження ідеї картини.

– У мене багато друзів – кримських татар, один з яких – Вельдар Шукурджиев, автор ідеї і постановник фільму, – звернувся до мене як до друга за підтримкою, і ми розпочали співпрацю. Я відгукнувся, бо бачу проблему: недостатню обізнаність українців у питанні кримських татар, та й взагалі корінних народів. Це засвідчив і фільм: при опитуванні на вулиці громадяни не змогли назвати корінні народи, котрі мешкають на території України.

Кадр із фільму

Андрій ЩЕКУН

Автономна Республіка Крим, яку населяють три корінні народи (караїми, кримчаки і кримські татари), не може вирішити проблеми із їхніми засадничими правами. Тому ми із просвітницькою метою почали робити фільм, що дозволив би людям, у тому числі і народним депутатам усіх рівнів, дізнатися правду про кримських татар.

Існує необхідність у їх самоорганізації, захисті та збереженню не тільки через такі механізми як Меджліс кримськотатарського народу, Курултай, а й також вони потребують вивчення і захисту з боку Верховної Ради, Кабінету Міністрів України, громадських інституцій.

Картиною ми демонструємо, що декларує Конвенція ООН та які інші документи, закріплені на міжнародному рівні, можуть забезпечити права народів на території, де вони проживають.

Вважаю стрічку вдалою, це підтвердили й експерти на презентації, і лідери Меджлісу кримськотатарського народу, котрі озвучили свої позиції у фільмі й на презентації, і пересічні громадяни.

– Де можна буде переглянути фільм?

– Його показували студентам у Національному університеті імені Шевченка, зараз готуються презентації в Кримськотатарському молодіжному центрі у Києві та в областях. У першу чергу, в інтелектуальному середовищі, зокрема депутатам місцевих рад та представникам громадських інституцій, які здатні понести ідею у суспільство.

Через Інтернет, телебачення також можна буде ознайо-

вимою. Потрібно узаконити всі правила гри, в тому числі й на міжнародному рівні, стосовно корінних народів.

– Кому картина завдячує появою?

– Дякую Вельдару Шукурджиеву, Ігорю Семиволосу, який реалізує проект «Українська миротворча школа», експертам, визнаним українським суспільством і на міжнародному рівні. Це – Наталія Беліцер (Інститут демократії імені Пилипа Орлика – Київ) та Юлія Тищенко (Український незалежний центр політичних досліджень). Вони спеціалізувалися на темі протягом щонайменше двадцяти років, тож їхня думка свідчить про важливість продукту.

Автор фільму Вельдар ШУКУРДЖИЄВ та експерти – Юлія ТИЩЕНКО і Наталія БЕЛІЦЕР під час презентації

митися зі стрічкою. Думаю, фільм вийде на АTR – першому кримськотатарському телеканалі, транслюватиметься Чорноморською телекомпанією, яка виходить в ефір на окупованій території. Відгукнулися обласні телекомпанії на пропозицію продемонструвати фільм. Створюється англомовний варіант кіно з метою використання його за кордоном, зокрема в ОБСЄ та ООН.

– Який очікується ефект від перегляду законотворцями?

– Хотіли би звернути увагу державних чиновників, депутатів Верховної Ради України на те, що час уже перейти від полеміки до справ.

Фільмом ми підкреслили: закон про забезпечення прав і свобод корінних народів України необхідний як кримським татарам, так і україн-

Дякую також журналістам, насамперед – журналісту-ведучій фільму Людмилі Щекун, яка об'єктивно й не заангажовано підійшла до роботи над картиною, не дала можливості політичним гравцям впливати на його створення, Славі Юрченку, відеооператору.

Мені подобається пісня кримських татар у кінці фільму, бо співається про те, що згинуть вороженьки, і корінні народи повернуться, а от вороги відправляться за Уральські гори. Кримські татари залишаться на своїй землі, де формувалися як етнос, де їхня розвинута культура, колишня столиця Бахчисарай, що розквітала в давнину, і Ханський палац як символ народу.

Мене все це хвилює, бо у Бахчисарай і я жив донедавна.

Спілкувалася
Світлана СОКОЛОВА

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

цікаві зустрічі

■ ТЕТЯНА РЕШЕТНЯК: «Я ЩАСЛИВА, БО МАЮ ТАКІ ЗАПРОШЕННЯ!»

Нещодавно в Києві відбулася презентація журналу Value. Цікавий світський глянцева часопис, який розповідає про життя-буття українських зірок шоу-бізнесу, телебачення та знаменитостей.

На презентації були запрошені популярні українські телеведучі, які, змінюючи один одного, не наче змагалися у мистецтві ведення шоу.

Організатори так і сипали, як зі щедрого кошика, креативними ідеями розіграшів на задану тему. Усім було затишно, весело та цікаво ще й тому, що на презентації співали ті, кого вже знає вся країна, але куди вони поділися після шоу «Голос країни» – мало хто довідувався. У перервах між вікторинами гостей розважала своїм співом чарівна, талановита і вродлива співачка, яку впізнали...

Та от несподіванкою для всіх стала поява на сцені неймовірно талановитої фіналістки телевізійного шоу «Голос країни» Тетяни Решетняк. Де вона? Що з нею після тріумфальної участі в проекті? Так хотілося дізнатися, але... Тетяна, одягнена як завжди скромно, потужно заспівала декілька пісень – і своїх, і хітів, які підспівували присутні, і, як та Попелюшка з балу, але у супроводі вродливого чоловіка, зникла, залишивши по собі бажання поспілкуватися та в пам'яті слова, які вона якось тремтливо і щемно промовила перед виступом: «Я така щаслива, що маю зараз такі запрошення і зовсім не маю часу...»

Леся САМІЙЛЕНКО

■ ПОЧЕСНІ НАГОРОДИ

Знаний український письменник, голова Літературної спілки «Чернігів» та головний редактор журналу «Літературний Чернігів» Михась Ткач став лауреатом державної літературної премії імені Олеса Гончара. Так високо оцінено його книжку новел та оповідань «Хочеться грозити». Також цьогорічним лауреатом цієї престижної нагороди став Шевченківський лауреат, відомий письменник із Луцька, член Чернігівського інтелектуального центру Василь Слупчук. Його відзначено за роман «Та сама курява дороги», який побачив світ у видавництві «Український пріоритет».

А президент Міжнародної літературно-мистецької Академії України, заступник головного редактора Чернігівської обласної газети «Деснянська правда», відомий письменник Сергій Дзюба став цьогорічним лауреатом «Золотої Фортуни» (всеукраїнський рейтинг популярності, який визначає Міжнародна академія рейтингових технологій і соціології), отримавши медаль «Трудова Слава». Нашого колегу відзначено як письменника та журналіста. Нагороду Сергієві Дзюбі урочисто вручив заступник голови Національної спілки письменників України Володимир Шовкошитний.

Відома письменниця, перекладач, журналіст, науковець, доктор наук із соціальних комунікацій, професор Тетяна Дзюба нагороджена ювілейною медаллю «За вірність заповітам Кобзаря» за підписом видатного поета, голови Українського фонду культури Бориса Олійника.

Віталій ЛЕУС

Для Костянтина Грубича журналістика – це не просто стиль життя, а занадто широка царина людської діяльності:

«Це ніби коло обводом 360 градусів – обирай в яку сторону підеш: в економічну, соціальну, політичну, культурну. Та я не люблю за все хапатися, щоб в результаті не мати нічого».

Тож за першої нагоди мені цікаво було дізнатися від людини, яка має свій стиль життя, все що дає відповідь на запитання: Де?Що?Коли?

– Як починалася Ваша кар'єра?

– Думаю, що ще в п'ятому класі. Саме в ці шкільні роки ми з однокласниками займалися пошуковою роботою, досліджували тему Великої вітчизняної війни. Ми шукали визволителів нашого краю (я родом із Полтави), вивчали їхні долі, запрошували до школи, а згодом організували музей бойової слави тієї дивізії, яка звільняла нашу землю від німецько-фашистських загарбників.

А я був директором цього музею, керував пошуковим загоном. Обласна газета «Зоря Полтавщини» одразу написала про відкриття музею 9-ї гвардійської повітряно-десантної бригади. Пам'ятаю, як прочитав статтю, побачив своє фото. У наш час газети мали величезний вплив на людей. Телебачення тільки почало з'являтися, а про Інтернет і мови не було.

Я розумів, що про мене кожного дня не писатимуть, але хотів, аби моє прізвище частіше з'являлося на шпальтах інформаційного вісника. Почав звертати увагу на підпис автора статті про мене.

Написав свою першу замітку в цю редакцію і я. Матеріал надрукували, ще гононар виплатили, ще карбованці. З'явилися амбіції. Так до 10 класу назбирав цілу купу своїх статей і точно знав, що стану журналістом.

– Хіба амбіції не заважають створювати досконалі матеріали?

– Скажу відверто, для журналіста мета прославитися – цілком нормальне явище. Більшість починають саме з цього бажання.

– Тож далі Ви без труднощів і вагань вступили до Інституту журналістики?

– У 1985 році, саме тоді, коли я вступав, факультети журналістики були лише у Львові, Києві та Москві. Чомусь був впевнений, що потраплю до Києва. Спочатку ми надсила-

готель «Київ» нічого нового не скажеш.

Із горя перейшов дорогу і сів за столиком, міркуючи, як бути. Прибиральниця побачила, що я ледь не плачу, поцікавилася, через що.

А я, не думаючи, випалив: «Хоч візьми та й випий!» «Ой, і хотів би випити, та не вийде, – відповідає жінка, – бо в нас безалкогольний ресторан». Аж тут народилася ідея: напишу про те, як втілюється антиалкогольна кампанія. Пан або пропав. Одне знав точно: конкурентів у мене немає.

– Як Ви вважаєте, якими рисами повинен володіти сучасний журналіст?

– Головне – неспокій, цікавість до справи, націленість на результат. Важливо мати гарну освіту, а в наш час і знання іноземної мови. Без цього ви – сліпі кошенята. Якщо це все є, дорога перед вами відкрита.

– Сьогодні багато людей, які називають себе журналістами, переймаються тільки грішми.

– Якщо ваша позиція «Хочу заробити багато грошей», то ви обрали не той шлях. Це попадання – один на мільйон. Мрія розбагатіти у журналістиці зазвичай приносить швидке розчарування...

– Яким, дивлячись на наше покоління, Ви бачите майбутнє журналістики в нашій країні?

– Зараз – песимістичне. Ті хто встиг у момент перебудови, або час ейфорії зробити собі імена, вже відбулися.

Нині нові журналістські імена куються на фронті. Можна про себе заявити і на телебаченні, створивши новий, ніким не бачений проект, але це дуже складно Вам доведеться викривати своє ім'я в дуже жорсткому конкурентному середовищі.

– Та й довіра людей до журналістики значно похитнулася...

– Так. І щоб її повернути, суспільство повинно змінити стереотипи мислення. Бо дехто звик сприймати сучасну журналістику як обслуговування багатих людей.

А журналіст повинен бути вільним і незалежним. І це – найважче.

– А як щодо блогерства?
 – Людям, що обрали цей шлях, не потрібна особлива освіта. Осць цим шляхом успішно може піти будь-хто.

Щоденно ви можете створювати дописи, викладати відео та фото без професійних навичок та вимог. Успіх тут гарантує поява глядачів.

 Ольга КАЦАН,
 учениця Міжнародної медіашколи «Абітурієнт»

Костянтин ГРУБИЧ і Ольга КАЦАН

ли свої доробки на перший заочний творчий конкурс, потім мене запросили на наступний. Усіх студентів поділили на декілька груп і відправили у різні куточки Києва. Я вирушив до пам'ятника Ватутіну – командир фронт, що визволяв місто.

Завдяки пошуковій роботі в шкільному музеї я про війну знав достатньо, але, на жаль, про Ватутіна майже нічого і жодного варіанту до написання не мав. Пам'ятаю, як вулицею йшов ветеран, і всі студенти (нас було близько ста) накиннулися на нього. Я не міг доступитися, щоб взяти інтерв'ю. Був у розпачі. Озирнувся: про що писати? Верховна Рада тоді не грала такої важливої ролі, як зараз, про

Жінка повела мене до директора, звідти на кухню, де я не лише познайомився з кухарями, а й наївся досхочу.

Справу зроблено! Єдине за що мені досі соромно – банальна назва «Пообідайте у «Києві» – не пошкодуєте».

На засіданні приймальної комісії про мою сказали так: «Найоригінальніша! Так і треба! Молодець!»

– Що, на Вашу думку, допомогло у цій ситуації – щасливий випадок чи досвід?

– Я вважаю, що не написав би матеріал без підготовки, бо він вимагав певних навичок. Хтозна – може, це і просто щасливий випадок, але без попередньої праці на ниві журналістики я міг би і не впоратись.

ДИТЯЧА СТОРІНКА

КАЗКИ ВІД УКРАЇНКИ ДЛЯ МАКЕДОНСЬКИХ ДІТЕЙ

На книжковому ярмарку в Скоп'є було представлено нову книгу української письменниці Анни Багряної «Казки зі скопського парку», яка вийшла у видавництві «Македоніка літера» в перекладі македонською мовою Ленче Тосевої.

Видання здійснено за фінансової підтримки мерії Скоп'є. До книги увійшло п'ять казок і три оповідання для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, які Анна написала, поки мешкала у столиці Македонії. Книга оформлена оригінальними авторськими ілюстраціями, виконаними кольоровими олівцями.

Казки українки на книжковому ярмарку представив відомий македонський письменник Кіро Донов. На його думку, книга матиме великий успіх серед македонських дітей, адже позбавлена зайвої дидактики, написана легко й цікаво, до того ж у ній піднімаються теми, які досі не були достатньо висвітлені в македонській літературі для дітей.

За словами директора видавництва «Македоніка літера» Нова Цветаноскі, книга вже викликала великий інтерес у маленьких македонських читачів та їхніх батьків, адже всього за кілька ярмаркових днів розійшлася значна частина накладу.

ІЗ ВЛАСНИХ ВРАЖЕНЬ НА ТЕМУ

Чи знаєте ви, що дитина у віці від двох до п'яти – це унікальний апарат для засвоєння будь-якого матеріалу. Та не лише засвоєння, але й продукування креативних думок та мудрих висловлювань. Неспроста колись, ще в моєму дитинстві, настільною книгою для батьків, які виховували, а не вирощували своїх дітей, була дитяча «енциклопедія» Маршака «Від двох до п'яти», в якій письменник відтворив мовою оригіналу, тобто малюків такого віку, все почуте ним і його друзями.

Я вже бабуся, і моя онука – студентка третього курсу університету. Але добре пам'ятаю з десяток перлин дитячої творчості з цієї книги і ніколи не забуду, як моя дочка й онука засинали під казки у музичному супроводі. Вони вже в той час стали доступними для всіх, хто хотів виховувати своїх дітей.

На другому плані після книги були неймовірно цікаві і для самої бабусі, і для онуки касети. В хаті панувала казка, коли ми вмикали магнітофон і зачаровано слухали казки В'ячеслава Полянського, в яких під джазову музику розповідалося і про лісових звірят, і про пригоди хлопчиків та дівчаток та інше.

Моя онука росте доброю та милосердною, бо на першому плані у її вихованні завжди була духовність. У той час, коли все засвоюється найкраще, ми заслуговували і засинали під колискові, які дітям подарували і Сестри Тельнюк, і композиторка Алла Мігай, пісні якої були змалечку в нашому сімейному репертуарі, а нині вже ми, жартуючи, ніби переспівуємося між собою куплетами з цих пісень, і це є нашим своєрідним кодом родинного щастя. Так і вирости, і постаріти дві «подружки», якими ми є завдяки творчості світлих і талановитих людей, котрі подарували пісенну феєрію та казкову ідилію нам колись, але назавжди і на добро в стосунках між поколіннями.

Леся САМІЙЛЕНКО

Читаймо казки під музичний супровід

Наталія ОСИПЧУК,
письменниця

Побачивши казки столичного педагога, викладача-методиста Київської музичної школи імені М. Лисенка Ніни Найдич, звернула увагу на чудові ілюстрації.

Вирішила познайомитися ближче з авторкою, поцікавитися, чому вона задумала вдатися до казкового жанру. Ніна Митрофанівна як ніхто інший розуміє, наскільки важливою є казка у вихованні дитини. Замислившись над питанням «Чи є місце казці у сучасному прагматичному світі?», письменниця пригадала чудові платівки зі світу нашого дитинства. Представники старшого покоління слухали усім відомі казки «Муха-Цокотуха», «Чарівник Смарагдового міста», «Кіт у чоботях».

«Чому б не створити казки, які із задоволенням слухали б сучасні діти?» – запитала себе якогось дня Ніна Митрофанівна.

«Свій авторський проект, який передбачав поєднання казки і музики, замислила в період, коли класична мелодія нечасто гостювала в ефірах радіо, про телебачення взагалі годі й говорити, – пригадує педагог. – Його адресувала дітям, які займаються музикою».

Легко сказати: започаткувати авторський проект. Усі творчі люди чудово розуміють, яка титанічна праця стоїть за цими словами. Ніна Митрофанівна розповідає, яким тривалим був період пошуку «свого» художника. Так, віднайти одностороннім було непросто, адже малюнки повинні були не лише відповідати тематиці написаних казок, але й бути суголосними світосприйняттю Ніни Найдич.

А далі почалися безкінечні пошуки потенційних спонсорів. Ніна Митрофанівна пригадує, скільки листів було написано до різноманітних фондів, які відповідно до своїх назв мали б опікуватися мистецтвом та обдарованими особистостями. Злітали

Ніна НАЙДИЧ

листки з календаря, Ніна Митрофанівна отримувала листи, але справа зовсім не рухалася. Тож, аби не втрачати час, діяла самотужки. Роботу художника оплачувала із власних заощаджень, диски з музичними творами теж виготовила за власні кошти. На щастя, знайомство з редактором видавництва «Веселка» Іриною Бойко стало знайомим. Книжка мала побачити світ у видавництві зі славними традиціями, але... Знову те саме «але», що стало на заваді здійснення планів.

Здається, коли чуємо відмову «немає коштів», вже не чекаємо іншого результату. Втім, авторці і героям її казок пощастило. Книга побачила світ за рахунок виконання держзамовлення.

Ніна Митрофанівна розповідає по своїх персонажів із великою любов'ю. Так можуть робити лише автори, які посправжньому захоплені ідеєю. Діти, які прочитали казки письменниці, залишилися

надзвичайно задоволеними. Справді, герої казок – сучасні діти. Безпосередні і товарись-

кі, а ще часом такі незахищені у нашому розхристаному світі. «Казка про маленького Страха», «Шварценеггер та Осіння пісня», «Про kota Василя Тимофійовича та його друга Емілія» – усі ці історії вражають лаконічністю мови, яскраво виписаними головними персонажами.

Зрештою, занурившись у світ читання, ми ототожнюємо себе з дійовими особами, бачимо їх жвакими та допитливими дітьми. Ці казки батьки охоче читають разом зі своїми дітьми і щоразу відкривають для себе щось нове, досі незвідане. Взяти хоча б Дмитрика – головного героя «Казки про маленького Страха». Хлопчик, прийшовши до музичної школи, щиро хотів навчитися грати на скрипці, але... Що заважало йому відчувати себе вільним, наче птах, і почуватися на сцені досвідченим артистом? Дорослі митці сцени знають відповідь на

це запитання. Адже кожен заслужений артист у дитинстві почувався невпевнено і часто не вірив у власні сили. А зовсім поряд чатував Страх... У кожного він свій – чи то маленький і підступний, чи то злодійкуватий, що обплутує тенетами і заважає розкрити свій талант. Чи можна здолати свій страх? Чи можна перебороти власну нерішучість? Головне – не боятися і впевнено крокувати до мети. А коли поряд мудрий педагог і підтримка близьких людей, все поступово налагодиться.

До речі, здійснити авторський проект Ніни Митрофанівни допоміг її учень, ком-

позитор Юрій Шевченко. Педагог із великою теплою згадує про свого колишнього вихованця. Сьогодні Юрій Шевченко – відомий театральний композитор, тож співпраця з ним виявилася дуже плідною.

Тексти читає відомий артист Олександр Биструшкін, тож і рівень виконання текстів надзвичайно високий. Без сумніву, авторський проект Ніни

Найдич є неймовірно вдалим, адже діти мають змогу читати казки, переглядати чудові ілюстрації Наталі Корнеевої.

Годі говорити, наскільки важливим є проект Ніни Найдич, який продовжує традиції видатного українського композитора Миколи Лисенка. Відомо, що Лисенко надзвичайно любив світ казок. Своє захоплення він втілював у трьох операх-казках – «Коза-дереза», «Пан Коцький» і «Зима та Весна». Для кожного героя казки «Коза-дереза» Микола Лисенко написав пісні. Ці прості мелодії настільки виразні, що слухачі легко впізнають персонажів навіть без слів.

До речі, Микола Лисенко познайомився з народною піснею ще у дитинстві і завжди залишався українцем. Талановитий учень Лисенка Кирило Стеценко продовжив традиції свого наставника. Можливо, серед вихованців Ніни Найдич підрастають майбутні Лисенки та Стеценки? Гармонійне поєднання рідної мови та чарівної музики неодмінно дасться взнаки. Й авторський проект Ніни Митрофанівни теж прислужитиметься цій важливій справі.

редактор

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

Музика

«З ПЕРЕМОГОЮ В СЕРЦІ»

Так називався поетично-музичний вечір на підтримку бійців АТО, який відбувся у Будинку актора в Києві.

Опікувався цим заходом Культурно-мистецький благодійний фонд Євгенії Басалаєвої «Київ-Класік».

— Від початку тривожних днів в Україні Євгенія Басалаєва не була байдужою до спільного горя, — каже народна артистка України Раїса Недашківська. — Ми одними з перших саме у стінах цього Будинку актора почали проводити благодійні вечори на підтримку воїнів-захисників. Особлива подяка за одностайність і велике серце усім його працівникам. За цей час ми об'їхали цілу Україну.

У ці важкі часи для нашої держави ми розуміємо, що від кожного з нас, нашої активної громадянської позиції, справжнього патріотизму залежить майбутнє суверенної країни, її соборність.

— Кожен із нас проживає у вимірі часу свою долю, — наголошує народна артистка України Євгенія Басалаєва. — Але сучасна епоха поставила нас перед особливим вибором Цінностей, створила свій складний тернистий шлях проходження до Духовного Безсмертя... сьогодні ми живемо зі свічкою в серці. Зі свічкою добра, милосердя, віри.

«КОЛИ НЕ МАЄШ БАТЬКІВЩИНУ – НІКОМУ НЕ ПОТРІБЕН ТИ»

Це слова із вірша Олександра Кобилякова.

На благодійному вечорі «З перемогою в серці» на підтримку бійців АТО прозвучала поезія українця, патріота Олександра Кобилякова. Олександр — поет, винахідник, громадський діяч, який із перших днів війни почав займатися волонтерською діяльністю, їздити на передову та рятувати життя наших воїнів своїми унікальними винаходами, які за функціями та міцністю не мають аналогів у світі.

Одного дня до Олександра прийшло прозріння: йому наснився дивний сон. Снився Тарас Шевченко, який запитав його: «А що робиш ти?» Відтоді він почав записувати свої думки. Слова спліталися у вірші.

Кожне слово поета — це слово палаючого Серця, щирої Душі, що вболіває за нашу багатостраждальну землю. Кожне його вірш — немов молитва — знаходить відгук надії у просторі людської небайдужості. Кожне його слово потужним емоційним вибухом доносить гучний голос майданівських дзвонів.

Легендарна Раїса Недашківська виконала уривок «Плач Ярославни» з поеми «Сказання про Ігорів похід». Один за одним виходили на сцену лауреати міжнародних конкурсів, учасники «Молодої філармонії».

Провела вечір Віра Олеш, авторка пісень, письменниця, просто чудова українка зі Львівщини. Для киян вона приготувала свій подарунок — привезла до столиці гурт «Галичанка», який порадував киян чудовими піснями зі свого репертуару. На вечір завітали й гості столиці з Нігерії.

Зібрані благодійні кошти будуть спрямовані на придбання матеріалів для виготовлення багатofункціональних новітніх винаходів УКРОСПАС на допомогу пораненим.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Авторський вечір Маестро

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Володимир Рунчак. Ім'я цього композитора і диригента добре відоме поціновувачам сучасної модерної музики.

Він є лауреатом багатьох престижних міжнародних композиторських конкурсів. Окрім музики для симфонічного та камерного оркестрів, малих ансамблів та солістів, творив для хорових колективів, має досить велику практику в ролі запрошеного диригента як для вітчизняних, так і для закордонних колективів.

Ним вироблений власний стиль композиції, своя манера, не схожа ні на кого з попередників, та й сучасників, до речі, теж. Ось лише кілька думок видатних українських митців про Рунчака, висловлених після концерту: «музика Володимира парадоксальна, за нею стоїть величезна внутрішня сила духу, а разом з тим інтелігентська сором'язливість. Поруч грається і трагічне, і веселе...» — художник Олександр Дубовик.

Ось що зауважив композитор Леонід Грабовський, котрий мешкає і творить в Америці:

Композитор Володимир РУНЧАК із професором Романом ВОВКОМ

«Після нещодавнього успішного концерту Володимира в Нью-Йорку американці відкрили для себе нову талановиту сучасну українську музику».

На авторському вечорі 18 квітня, що пройшов у залі Національної музичної академії України імені П. Чайковського, прозвучали твори Рунчака для кларнета та для ансамблів з кларнетом у виконанні лауреатів міжнародних конкурсів — талановитих студентів, асистентів-стажистів та випускників кафедри дерев'яних духових інструментів Націо-

нальної музичної академії. До слова, кафедра під керівництвом талановитого музиканта і педагога, заслуженого діяча мистецтв України, професора Романа Вовка святкує в цьому році свій перший ювілей — 10 років із дня створення.

У програмі прозвучали добре відомі багатьом *Homo ludens I* для кларнета у майстерному виконанні Олега Шебета-Драгана та *v.runchak.b.clari* net для кларнета, яку з натхненням виконав Дмитро Фонарюк. Квартет кларнетистів «Оптимум» (Олександр Авра-

менко, Олександр Ганапольський, Артем Буторін та Андрій Мітрохов) зірвав овації глядачів виконанням твору композитора для чотирьох кларнетів — «Мистецтво німих звуків, щось на зразок квартету».

Не залишив байдужими глядачів і театралізований виступ Любомира Ключінського та альтиста Володимира Лозовського — «Інтелектуальний вальс» для кларнета та альтя. Несподіваним відкриттям для присутніх став виступ прекрасної співачки Лесі Зубак (сопрано), яка виконала в дуєті з Дмитром Пашинським (кларнет) твір Рунчака «Ave, Maria» для сопрано і кларнета на німецькомовні тексти Вальтера Скотта.

А її блискуче театралізоване виконання нового твору композитора «Голосіння» для сопрано, кларнета (Антон Дем'янчук) і фортепіано (Лідія Водик) не залишило байдужим нікого. Адже твір присвячено всім Матерям, які за ці два роки так званої гібридної війни з імперською Росією не дочекалися з фронту своїх синів... І «Голосіння» прозвучало проникливо, щемливо — як реквієм за всіма сучасними героями, котрі віддали життя за рідну Батьківщину.

Формула успіху від Сари Чанг

Світова зірка академічної музики Сара Чанг та український оркестр New Era Orchestra 19 квітня зустрінуться на сцені Національної опери України.

Одна з найвидатніших скрипальок світу, наймолодша володарка нагороди Залу слави «Hollywood Bowl» та одна з двадцяти найвпливовіших жінок-лідерів за списком журналу «Newsweek» — американка корейського походження Сара Чанг перед українським глядачем постала у неймовірно красивій сукні кольору морської хвилі.

«Я не дуже забобонна. Є дещо, більше пов'язане з тим, що потрібно робити у день концерту».

Однак я маю річ, до якої у мене особливі почуття, — це сережки з діамантами, які подарувала бабуся. Вона презенту-

вала мені їх у день мого дебюту в Національній філармонії, на що моя мама сказала їй: «ти що здуріла — дарувати дитині діамантові сережки?» Вони досі в мене є, я намагаюся їх вдягати на більшість моїх концертів».

Я думаю, що дуже важливо те, що ти носиш у день виступу. Тому в мене є спеціальні сукні для кожного компози-

тора», — поділилася дитячими спогадами зіркова гостя.

У 2011 році Сару Чанг призначено Мистецьким послом США. Виступ у Києві з New Era Orchestra ініціювала сама скрипалька. Наступного дня після концерту був запланований майстер-клас для українських студентів.

«Я вперше в Україні і дуже цьому рада! Мені особливо

приємно, що я зможу попрацювати з місцевими студентами на наступний день. Завжди я проводжу репетицію, даю концерт і їду... Мені дуже приємно, що я дізнаюся більше про українських студентів та українських людей».

Зустріч із Сарою Чанг запам'ятається українцям надовго. Ян Сібеліус у її виконанні — то щось неймовірне! Вразливо і тонко, а в той же час із потужною енергетикою, що вібрувала кожної хвилини у залі Національної опери України, рвала струни своєї скрипки солістка концерту. Своїми оплесками понад десять разів викликали її глядачі після виступу.

«Я є тою, ким я є, завдяки моїм учителям!..» — наголосила у розмові з журналістами американська зірка.

 Єлизавета КРАСНІЧЕНКО
 Фото Яна МАШТАЛІРА

театр

■ НЕ ПРИВІД «СУШИТИ ВЕСЛА»

У приміщенні Культурно-мистецького центру Дніпровського району міста Києва, що на вулиці Алма-Атинській, Театр української традиції «Дзеркало» відзначив недавно відразу кілька ювілеїв.

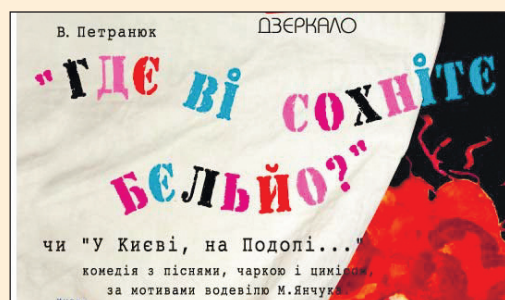
Років із 30 тому (може, й більше!) цей мистецький заклад з'явився на світ Божий.

Десять років тому, помандрувавши світами, попрацювавши у Кракові, «Дзеркало» кинуло якір на дарницькій околиці. Тут, у місцині, яку кияни йменують «селищем ДВРЗ», театр і вкоренився.

І нарешті, так само 10 років минуло відтоді, коли веселий водевіль «У Києві на Подолі, або Где ві сохніте бельйо?» вперше був представлений вимогливій столичній публіці. Спочатку на сцені театру «Колесо». Потім твір, авторство якого частково приписують М. Янчукові (водевіль «По ярмарку»), перебрався й на лівий берег.

Нині спектакль ставлять і там, і там. Причому художній керівник «Дзеркала», заслужений діяч мистецтв України Володимир Петранюк, який по суті й написав п'єсу «за мотивом», вважає, що таке роздільне її виконання у двох театрах пішло його дітищу лише на користь.

Так сталося, що автор цих рядків подивився цей справді життєрадісний і надзвичайно важливий з ідеологічних міркувань спектакль, так би мовити, у два раунди. Спочатку разом з учнями однієї зі шкіл Дніпровського району (Коли, злякавшись далеких відстаней, я явився до театру дещо зараня, актори ще завершували «адаптацію» деяких сцен п'єси для підлітків).

Удруге – власне на відзначенні вказаних вище ювілеїв. Тут пересипані соковитими подільськими жартами перипетії вистави раз у раз переривалися показом відеофрагментів з історії театру. Це майже не заважало сприймати сюжет – гранично простий, але, повторюю, ідеологічно виважений.

Ось такий водевіль. Ризикну назвати його візитною картою «Дзеркала». І чому б його не повезти містами та містечками «єдиної країни», демонструючи людяність, доброзичливість і взаємну приязнь людей, в Україні суціль. Незалежно від їхньої національної та етнічної належності. Гадаю, що не тільки в Ізраїлі, а й у Європі, куди ми прагнемо, зокрема й у культурно-мистецькому сенсі, що рід зрозуміють. Тож нехай на запитання «Где ві сохніте бельйо?» лунають назви багатьох-багатьох населених пунктів України і Європи, а от весла кораблеві на ім'я «Дзеркало» сушити, мабуть, не доведеться.

Микола ЦИВІРКО

Майстер сцени про Майстра слова

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

У Київській академічній майстерні театрального мистецтва «Сузір'я» з великим успіхом у глядача пройшла вистава – хореодрама «Прекрасний звір у серці».

Спектакль мав для шляхетного глядацького зібрання певну сенсаційність. Ще б пак: головну і єдину роль у моно-виставі про життя і творчість геніального українського поета і кінорежисера Миколи Вінграновського виконував не хто-небудь, а нещодавно призначений на посаду міністра культури заслужений артист України Євген Нищук! І сподівання глядачів, а це в основному були давні шанувальники творчості незабутнього Вінграновського, виправдалися з лишком. Євген Нищук як справжній Майстер сцени по-сучасному розкрив роль головного героя хореодрами «Прекрасний звір у серці»: завдяки режисерському та сценографічному задумові художнього керівника театру, народного артиста Олексія

Євген НИЩУК у ролі поета Миколи Вінграновського

Кужельного, цікавій музиці Тетяни Шамшетдінової, оригінальному пластичному рішення Олексія Складенка та відповідних костюмів Софії Триколенко.

Зі сцени до глядачів звертався безмежно щирий у своїх почуттях і мріях Великий український поет, серце якого страждало від особистої невольності і неволі рідного народу, від наруги радянщини над усім українським: мовою,

культурою, національною історією...

І він тікав. Тікав від брехливої тогочасної радянської дійсності, від лещат тоталітаризму на рідну природу – в степ, ліс, на річку. Це була його стихія, в якій він розчинявся, де він, одинокий, міг бути самим собою – незалежною українською людиною. Саме тут, на вільній природі, у Вінграновського народжувались безсмертні поезії, що з покоління

в покоління будять душу і згрівають серце... Тут був створений і геніальний твір про українське лицарство – знаменитий історичний роман «Северин Наливайко».

По завершенню дійства з ініціативи виконавчого директора Благодійного Фонду Вінграновського Зої Голоти та письменника, директора музею Володимира Івасюка в Чернівцях Мирослава Лазарука пройшла зустріч активу «Соловецького Братства» та Київського товариства політв'язнів та жертв репресій із творцями вистави – режисером і сценаристом Олексієм Кужельним та чудовим актором Євгеном Нищуком. У ході зустрічі відбулася творча розмова-обговорення як власне хореодрами «Прекрасний звір у серці», так і ролі Миколи Вінграновського в українській культурі загалом.

До 80-річчя від дня народження поета, кінорежисера й актора пройде ще ціла серія заходів, що мають відбуватися протягом року в Україні з нагоди ювілею видатного митця.

Довіра по-закарпатськи

Актори Закарпатського обласного музично-драматичного театру імені братів Шерегіїв втілили свою давню мрію, зігравши прем'єру вистави на новій Малій сцені.

Третю спробу відкрити камерну сцену в театрі зробили Михайло Фіщенко, Степан Барабаш, Рудольф Дзуринець та Олеся Дзуринець.

В Олександра Гріна є чудові слова: «дива треба творити власними руками». Саме власноручне диво – нову сцену та нову виставу – представили глядачам. Усередині колективу зародився творчий проект – своєрідний студійний рух у самому театрі. Невеличка група одновірців, яку повів за собою провідний актор Михайло Фіщенко, перетворила балетний клас театру на затишну Малу сцену, відремонтувала стару

звукову та освітлювальну апаратуру і головне – вони поставили виставу.

У кінці квітня перші глядачі Малої сцени змогли побачити спектакль «Спадкоємець» за п'єсою сучасного французького драматурга Лео Е. Манна. Постановчий групі вистави (режисер – Михайло Фіщен-

ко, сценограф – Віра Степчук) вдалося у невігядливій історії зробити акценти таким чином, що доволі поверхнева оповідь перетворилась на справжню філософську притчу. В багаточисельній конструкції кожен знайде свою головну проблемну тему, «больову точку». Тут і стосунки

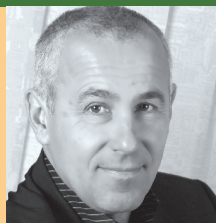
батьків і дітей, і філософсько-релігійні сентенції, і засади родинних традицій...

Зараз про театр подекуди говорять як про місце, де народжується найдефіцитніший сьогодні товар – довіра. Завоювати її важко, проте варто поборотись.

У випадку зі «Спадкоємцем» – це довіра у квадраті між глядачем та акторами, між творчою групою та керівництвом театру, яку вибороли Михайло Фіщенко, Степан Барабаш, Рудольф Дзуринець та Олеся Дзуринець. Наразі головним надзавданням для Закарпатського обласного музично-драматичного театру імені братів Шерегіїв стане збереження цієї довіри, цього дива, створеного власними руками.

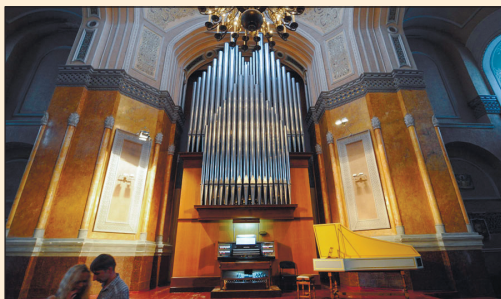
Ільїна ГЕНСИЦЬКА
Фото Олексія ПОПОВА

редактор
Володимир СУБОТА

слобожанщина

■ ОРГАННИЙ МАРАФОН

В Органному залі Харківської філармонії пройшов органний концерт-марафон тривалістю вісім годин, присвячений 30-річчю харківського органу. Програма концерту складалася із восьми блоків: органна музика для дітей та батьків, Йоганн Себастьян Бах – органні шедеври, музика органного романтизму, майстри німецького бароко, Сезар Франк і французька органна школа тощо. Кожну частину представляв музикознавець. Звучали твори Петра Чайковського, Ференца Ліста, Вольфганга Амадея Моцарта, Макса Регера, Ігоря Чернявського та Сергія Старжинського.

Вісім годин органної музики у форматі нон-стоп виконав відомий органіст Станіслав Калінін. Такий марафон став унікальною подією не тільки для Харкова, але й загалом для України.

■ ДУБОВИЙ ГАЙ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

У межах акції «Збережемо вертоград Сквороди» Національний літературно-меморіальний музей Григорія Сквороди дарує саджанці дубу видатного філософа мешканцям тих вулиць, що названі ім'ям українського «першорозуму».

Як відомо, 700-річний дуб-велетень на території заповідника уже давно не зеленіє, але поруч росте дуб, який, за легендою, посадив сам Григорій Савич. Жолуді саме цього дуба кілька років тому працівники музею посадили у землю. І тепер, коли саджанці підросли і зміцніли, їх готові передати тим, хто бажає посадити власне дерево і завдяки цьому відчувати дух вільного вітру, який дарує філософська творчість українського поета.

■ ФІЛОСОФСЬКА ГРАФІКА

Художник Ігор Чеботов представив у міській галереї «Мистецтво Слобожанщини» персональну виставку «Графічний живопис». Останній раз митець виставляв свої картини торік. Саме тоді харків'яни мали змогу оцінити його класичний живопис.

Цього разу роботи Ігоря Чеботова виконані у графічній манері з використанням авторської техніки: пастель, сангіна, соус, вугілля... Все це надає графіці колоритної живописності. На виставці демонструються як реалістичні, так і абстрактні малюнки: міські пейзажі європейських міст, мальовничі краєвиди або філософські мотиви на кшталт картини «Ритми», які змушують відвідувачів не тільки милуватися майстерністю автора, але й замислюватися над їх змістом.

Нащадки нам не вибачать

Володимир СУБОТА

Як це не дивно звучить, але в Україні немає музею відомого прозаїка, драматурга, критика, літературознавця, мецената Григорія Квітки-Основ'яненка.

Він народився у передмісті Харкова (тепер це міська територія), жив і працював тут. Помер у рідному місті, але місце поховання лишається, на жаль, невідомим.

Сьогодні про родинну садибу Григорія Федоровича у Харкові нагадує лише парк, який називається його іменем. Щоправда, за життя письменника він був значно більшим. Ще у 70-х роках минулого століття тут виділилися залишки будов помістя. Та замість того, щоб дещо відбудувати і впорядкувати, організувати тут садибу-музей (як це зроблено, приміром, із будинками Іллі Рєпіна у Чугуєві, Гната Хоткевича у Високому), влада поспішила все зруйнувати.

Із періодом, коли мешкав у Харкові Григорій Квітка-

Пам'ятник Квітки-Основ'яненку

Основ'яненко, зараз асоціюється лише одноповерхова споруда на вулиці Москальській, 131. У XIX сторіччі тут розмішувалася школа, збудована за ініціативи письменника на численні пожертви харків'ян. За радянських часів у цьому приміщенні працювала вечірня школа, потім – райвідділ міліції. Сьогодні кабінетами гуляє вітер і йдеться до того, що невдовзі стіни і стеля заваляться, а тоді сюди придуть будівельники зводити чергову багатоповерхівку.

Знесений і двоповерховий будинок Кундіної на розі вулиць Дмитрівської та Кацарської, де молодий Квітка квартирував зі своєю дружиною.

На жаль, у Харкові про «батька української прози», автора перших соціально-побутових комедій, засновника міського професійного театру, видавця, котрий у європейських країнах широко представляв українську книгу, сьогодні нагадує лише пам'ятник, збудований на кошти рядових харків'ян на вулиці імені Григорія Квітки-

Основ'яненка, та ще надгробний пам'ятник на міському кладовищі № 2.

Щоправда, його встановили, відверто кажучи, абиде. Свого часу Григорій Федорович був похований на Кузинському цвинтарі, що на Холодній горі. Та у 70-х роках його у стислі терміни знесли, аби збудувати стадіон «Трудові резерви». І так поспішали, що спершу перевезли надгробок, а коли зібралися перевозити прах, то місця поховання письменника уже не віднайшли.

У листопаді 2018 року виповниться 240 років від дня народження Григорія Квітки-Основ'яненка – знакової постаті в українській літературі і театрі. Отож обов'язок нинішнього покоління харків'ян виправити ситуацію, що склалася, і залишити нащадкам гідну пам'ять про свого видатного земляка. Є ще досить часу, аби до ювілею впорядкувати музей у приміщенні колишньої школи й облаштувати там експозиції. Тим більше, що деякі історичні матеріали, пов'язані із життям Григорія Федоровича, ще зберігаються у фондах Харківського літературного музею.

Святкує вулиця

Пройшов третій фестиваль «День однієї вулиці», започаткований ініціативною групою «День музики».

Перші заходи відбулися на вулицях Полтавський шлях та Гоголя. Цього разу харків'яни знайомилися з історією, пам'ятками, визначними діячами, що мешкали у навколишніх будинках, знаковими установами та організаціями вулиці Мистецтв.

– Наша група об'єднує небайдужих людей, котрі прагнуть організувати цікаві заходи, не чекаючи «допомоги зверху». Адже прості громадяни краще відчують те, що їм цікаво і що хотілось би бачити. За таким принципом розвивається культурний простір у європейських країнах, – зазначає представник організаторів Олександр Машниця.

Крім відомого будинку «Слово», де мешкали знані письменники, артисти, художники та композитори, деякі діячі

культури у 30-х роках жили ще й у Будинку літераторів імені Василя Еллана-Блакитного. Сьогодні у цій будові знаходиться Радіоастрономічний інститут НАН України. Про трагічну долю багатьох його жителів розповіли співробітники Літературного музею Тетяна Пилипчук та Ольга Черемська.

Дійства у рамках фестивалю одночасно проходили на всіх майданчиках. У дворі Дитячої музичної школи № 6 відбувся пленер під відкритим небом та інтерактивний концерт-

знайомство із різними музичними інструментами.

Прямо на тротуарі театр «Публіцист» показував трейлер прем'єри свого спектаклю «Десять біля» за п'єсою Ганни Яблонської.

Мало хто знав, що на цій вулиці (стара її назва Червонопрапорна) мешкав Олег Митасов – людина-легенда. Саме він за радянських часів першим у нашому місті прикрашав стіни парканів і будинків музичної школи № 6 відбувся пленер під відкритим небом та інтерактивний концерт-

гатограничними текстами, які на той час сприймалися не інакше як дисидентські.

Та найбільшу активність у фестивалних заходах виявив колектив Державної академії дизайну та мистецтв. Викладачі кафедри мистецтвознавства Андрій Корнев та Володимир Тарасов провели усіх бажаючих корпусами академії, продемонструвавши творчі та академічні роботи студентів.

А перед навчальними корпусами академії фахівці проводили майстер-класи з каліграфії, петриківського розпису, кераміки, секретами техніки офорту ділився художник Владислав Христенко. На відреставрованому старовинному обладнанні він відтворював процес виробництва ліногравюри.

Такі незаформалізовані свята проходять у теплій та дружній атмосфері.

Володимир СУБОТА

На знімку: фестиваль «Свято однієї вулиці» на вулиці Мистецтв

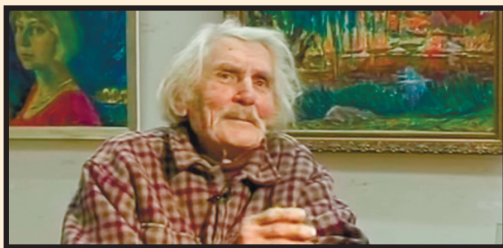

інформаційний простір

■ СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ

Українська культура понесла непоправну втрату. 20 квітня 2016 року на 98 році пішов з життя народний художник України, живописець, заслужений діяч мистецтв УРСР, професор Національної академії мистецтв та архітектури України з 1956 року, член Національної спілки художників України з 1950 року, ветеран Другої світової війни

Василь Іванович Забашта.

У 1938 році В. І. Забашта вступив до Харківського художнього училища, яке стало для нього першим храмом мистецтва, де його наставниками були К. Гріпич, В. Касіян.

На початку другого курсу училища в 1939 році В. І. Забашта був призваний до Червоної Армії в якості радиста і спрямований на війну з Фінляндією. Перший бій виявився для нього фатальним – отримавши важке поранення молодий художник багато місяців провів у госпіталях і повернувся додому лише у травні 1941 року. Але почалася Друга світова і Василь Іванович пішов добровольцем на фронт. Воював на Південно-Західному, Брянському та І Українському фронтах. Проїшов Орловсько-Курську дугу і все пекло війни – до Берліна і Праги. За доблесть і мужність, проявлені на фронті безстрашних воїнів нагороджений орденами Слави II і III ступенів, багатьма медалями.

Після війни Василь Іванович вступає на навчання до Харківського художнього інституту. Побувавши на перегляді робіт студентів Київського художнього інституту в січні 1947 року він вирішує продовжити навчання живопису в Києві. Перша тематична картина Василя Забашти «Мови привели» (1949), написана ним на 4-му курсі – данина особистим фронтовим переживанням і враженням.

У 1951 році Василь Іванович вступає до аспірантури і його аспірантська робота – картина «У роки окупації» (1955) – присвячена підпільниці – Лалі Убийвовк. Студентські картини Забашти мали значний успіх у глядачів, вони експонувалися на республіканських, всесоюзних і міжнародних виставках.

До теми війни, породжених нею людських трагедій В. І. Забашта повертався протягом всього свого творчого життя.

Доробок художника налічує майже 1000 робіт. Серед них тематичні картини, пейзажі, натюрморти, портрети. Роботи майстра знаходяться в музеях України, а також у приватних колекціях США, Канади, Франції, Італії, Кореї, Китаю тощо.

Завдяки багаторічній творчій діяльності, прекрасним людським якостям Василь Іванович здобув заслужений авторитет серед колег, широких кіл мистецької громадськості, студентів, численних шанувальників і прихильників його таланту. Як митець він зробив неоціненний творчий внесок у національну культурну спадщину, виховав плеяду художників, знаних у всьому світі.

Світла пам'ять про Василя Івановича Забашту, як неперевершену творчу особистість, патріота, чуйну людину збережеться у серцях усіх, хто його знав.

Висловлюємо щирі співчуття рідним, друзям, колегам, учням, шанувальникам творчості Великого Майстра.

Є. М. НИЦУК, І. Д. ЛІХОВИЙ,
Р. В. КАРАНДЄЄВ, П. М. БІЛАШ

Культура мови: в Україні та за її межами

В Інституті журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка в рамках Міжнародної науково-практичної конференції з проблем функціонування й розвитку української мови «Мова. Суспільство. Журналістика» за підтримки Держкомтелерадіо та Національної спілки журналістів України відбувся VII Всеукраїнський науково-практичний семінар для працівників загальнонаціональних і регіональних ЗМІ «Культура мови – культура нації». Як і в попередні роки, спів організатори заходу – Всеукраїнський благодійний фонд «Журналістська ініціатива» й Інститут журналістики – провели семінар у форматі круглого столу.

На відкритті семінару виступили директор Інституту журналістики, доктор філологічних наук, професор Володимир Різун і перший заступник голови Держкомтелерадіо України Богдан Червак. Промовці звернули увагу на те, що просування в Україні так званої ліберальної ідеї «двомовності» загрожує безпеці держави.

Про сьогочасну ситуацію в АР Крим і стратегію деокупації півострова поділилися думками з учасниками круглого столу

експерт Андрій Клименко – головний редактор інтернет-видання «BlackSeaNews» (АР Крим, м. Ялта, нині офіс у м. Києві), голова наглядової ради Благодійного фонду «Майдан закордонних справ».

До практичних аспектів культури мовлення привернув увагу працівників преси заслужений журналіст України, лауреат літературних і мистецьких премій, письменник Сергій Шевченко. Свій виступ він побудував на прикладах зі статей української Вікіпедії і закликав колег та студентську молодь активніше брати участь у розвитку цього важливого інформаційного про-

екту. Підтримали редактора й літератора науковці Інституту журналістики. Кандидат філологічних наук, доцент кафедри мови та стилістики Дмитро Данильчук розкрив тему «Увага: топоніми в журналістському тексті (нотатки філолога)». А кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій Алла Кобинець розповіла про мовні традиції на сторінках газети «Запорізька правда» – на прикладах тематичних добірок.

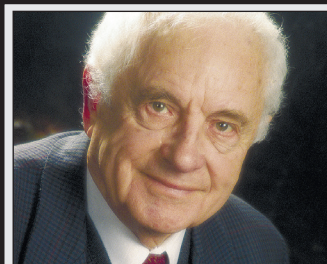
Схвально оцінила аудиторія і започатковану партнерами ВБФ «Журналістська ініціатива» Всеукраїнську акцію «Передплати газету для меш-

канців зони АТО» (доповідач – Ярослава Сошинська, кандидат історичних наук, доцент, виконавчий директор Української бібліотечної асоціації). Зацікавила працівників преси й розповідь, ілюстрована відеоматеріалами, про актуальні питання свободи слова в Туреччині (промовець – Юнус Ердогду, який працює у київській філії турецької інформаційної агенції «Джихан» і не раз брав участь у добровільних акціях ВБФ «Журналістська ініціатива» та Всеукраїнського автомобільного клубу журналістів).

У прикінцевій частині круглого столу виступив краєзнавець та активіст громадської організації «Вікімедіа Україна», що сприяє розвитку Вікіпедії, Євген Букет – головний редактор всеукраїнської газети «Культура і життя». Він поділився своїми враженнями про відвідання столиці Башкортостану Уфі: тамтешні вікіпедисти налагоджують співпрацю з українськими партнерами й запозичують наш досвід розбудови вільної енциклопедії.

Людмила МЕХ,
президент ВБФ «Журналістська ініціатива»

Фото Сергія ШЕВЧЕНКА

25 квітня на 97-му році пішов із життя корифей Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка, заслужений діяч мистецтв України, заслужений працівник культури України Данило Данилович Федоряченко.

Ім'я Данила Даниловича для багатьох митців та прихильників театру є синонімом відданості обраній справі та фахової майстерності.

По закінченню акторської студії при театрі імені І. Франка він розпочав свою творчу діяльність на сцені франківців під орудою Гната Юри, який став його першим учителем у мистецтві, а участь у легендарній виставі «Украдене щастя» за І. Франком – першим кроком на сцені.

Починаючи з 50-х років, Данило Федоряченко присвячує своє життя, свій талант мистецько-організаторській роботі. Працював заступником директора Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки, Національного академічного театру опери і балету України імені Тараса Шевченка, а з 1978 року – директором-розпорядником Національного академічно-

го драматичного театру імені Івана Франка.

Перебуваючи на цій посаді, він здійснив значний внесок у забезпечення стабільного ритму роботи колективу, виходу його на міжнародну арену. Брав активну участь в організації та проведенні зарубіжних гастролей театру до США, колишньої Югославії, Болгарії, Польщі, Австрії, Німеччини. У кожній найскладнішій творчій чи виробничій акції театру завжди відчувалася значна доля його праці, майстерності та ентузіазму.

Саме мистецька освіта, досвід акторської роботи, високі моральні якості, творча воля допомогли йому досягти феноменальних результатів у театральній діяльності упродовж півстоліття.

Людина надзвичайної вдачі, доброзичливий, відкритий, він завжди був готовий допомогти кожному в скрутну життєву хвилину.

Данило Федоряченко має численні державні відзнаки: нагороджений орденами Вітчизняної війни II ступеня, «За заслуги» I та II ступенів, медалями «За бойові заслуги», «Захиснику Вітчизни», «За трудову відзнаку», «За перемогу над Японією», почесною відзнакою Президента України, почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Висловлюємо щирі співчуття рідним, близьким, друзям та колегам видатного культурного діяча України Федоряченка Данила Даниловича. Світла йому пам'ять...

Міністерство культури України

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

ПІСЛЯМОВА

Дні Героїв Холодного Яру

Євген БУКЕТ

23 квітня віце-прем'єр-міністр В'ячеслав Кириленко разом із головою Черкаської облдержадміністрації Юрієм Ткаченком відкрили пам'ятник «Борцям за волю України» в Черкасах.

В урочистостях взяли участь бійці «Легіону Свободи», полку «Азов», «Центру спеціальної тактичної підготовки «Білий вовк», «Українського легіону», військові моряки, а також відомі політики, письменники, митці та громадськість.

Цією подією розпочалися Дні вшанування героїв Холодного Яру, які вже 21 рік поспіль відбуваються на Черкащині. Заходи організує Історичний клуб «Холодний Яр» за підтримки низки патріотичних організацій.

Відкрив пам'ятний мітинг у селі Мельники Чигиринського району курсант Одеської морської академії Олександр Красюк. Це він із товаришами два

роки тому співав гімн України на плацу академії в Севастополі і залишився вірним Батьківщині.

Цього разу в центрі Мельників було відкрито меморіальний знак братам Чучупакам, вшановано могили Василя Чучупака та козаків полку гайдамаків Холодного Яру, покладено квіти до меморіалу героям Холодного Яру на Кресельцях та на могилу сотника Івана Компанійця в Мотриніному монастирі. Участь у всенародному віче пам'яті борців за волю України на Чигиринщині взяли тисячі людей з усієї країни.

Окрема програма була організована для молоді. Впродовж двох днів тривали Всеукраїнські змагання з пішого мандрівництва «Весняний рейд» імені пластуна, кіборга Євгена Подолянчука. А рада козацьких отаманів провела в ці дні вишкільний козацький табір «Гайдамацька Січ».

Ще однією родзинкою урочистостей стало відкриття пам'ятника на могилі одного

Освячення зброї

з провідників повстання Верлана Гната Голого. У 30–40-х роках XVIII століття його загін діяв в околицях Тульчина, Немирова та Звенигородки. Відзначився він серед іншого торична згадка про отамана Гната Голого датована 1748 роком. За переказами, похований він був при в'їзді в Холоднорський ліс, де й облаштували

його символічну могилу (автор пам'ятника – заслужений художник України Микола Теліженко).

Також у неділю відбулося традиційне освячення зброї біля Гайдамацького ставу та Мистецький фестиваль козацької слави «Холодний Яр-2016» на хуторі Буда біля 1000-літнього дуба Максима Залізняка.

Фото автора та Сергія ШЕВЧЕНКА

Газета «Культура і життя»

№ 17 (4692), 29 квітня–5 травня 2016 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор

Євген БУКЕТ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-62
cultandlife@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ЩЕКУН

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Анатолій СЕРИКОВ (заступник голови), Андрій ВАСЮК (секретар ради), Олег ВЕРГЕЛІС, Богдан ГАЛАЙКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Юрій ЗУБКО, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Олексій КОНОНЕНКО, Наталія МУСІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Андрій ЩЕКУН

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від «А» до «Я»»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
Тел.: +38 (044) 498-23-64;
+38 (097) 111-17-56

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2016

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2016 р.:
1 місяць – 19,22 грн; півріччя – 115,32 грн
У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.
Передплатний індекс
60969

Медіа-портал «Культура»: <http://cultua.media>

Наклад 5 000

Ціна
договірної

4 820157 1940013 17